ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਚੜ੍ਹਦੀਕਲਾ ਤੇਰੇ ਭਾਣੇ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ

ਚੜ੍ਹਦੀਕਲਾ

www.charhdikala.com

DAILY CHARHDIKALA, NEW DELHI

Email : charhdikala@gmail.com

ਬਾਨੀ : (ਸਵ:) ਗਿ: ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ : ਡਾ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ 'ਦਰਦੀ' ਸੰਪਾਦਕ : ਜਸਕੀਰਤ ਸਿੰਘ

PRGI (RNI) Regd. No. 57283/1994 ਸਾਲ/ year 31 ਅੰਕ ਨੰ. Volume No : 83 ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਵੀਰਵਾਰ 26 ਮਾਰਚ, 2026, Thursday 26 March, 2026 ਮੁੱਲ/Price in Rs. 2 ਰੁਪਏ, ਕੁਲ ਪੇਜ/Total Pages 8 ਫੋਨ ਨੰ. : 23353936

ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਵੱਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਘੁਸਪੈਠੀਆ ਕਾਬੂ

ਸ੍ਰੀਨਗਰ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸਾਂਬਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ (ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ.) ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਘੁਸਪੈਠੀਏ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਸਾਂਬਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਰਾਮਗੜ੍ਹ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ।

ਬੀ.ਐੱਸ.ਐੱਫ. ਦੇ ਚੌਕਸ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸਰਹੱਦੀ ਚੌਕੀ 'ਭੱਲਰ' ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਸ਼ੱਕੀ ਹਰਕਤ ਦੇਖੀ।

ਅਮਰੀਕੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੈਟਾ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ 3100 ਕਰੋੜ ਦਾ ਜ਼ੁਰਮਾਨਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ): ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦਿੱਗਜ ਕੰਪਨੀ ਮੇਟਾ ਜੋ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ, ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ ਅਤੇ ਵਟਸਐਪ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਿਊਰੀ ਨੇ ਮੇਟਾ 'ਤੇ ਲਗਭਗ 3100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭਾਰੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੇਟਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸਦੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਐਲਾਨ

ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਿਲਣਗੇ 100 ਨਵੇਂ ਏਅਰਪੋਰਟ: ਵੈਸ਼ਨਵ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਕੇਂਦਰੀ ਕੈਬਨਿਟ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਗਏ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ 100 ਨਵੇਂ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 'ਉਡਾਨ 2.0' ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹਵਾਈ ਸਫ਼ਰ ਹੋਰ ਵੀ ਸੁਖਾਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਅਸ਼ਵਿਨੀ ਵੈਸ਼ਨਵ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਡਾਨ ਯੋਜਨਾ ਲਈ 28,840 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਜਟ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ 100 ਨਵੇਂ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਏਅਰਪੋਰਟ ਔਸਤਨ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਖਰਚਾ ਆਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਲਈ 12,159 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਜਟ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ 'ਚੈਲੇਂਜ ਮੋਡ' ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

200 ਨਵੇਂ ਹੈਲੀਪੈਡਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨਗੇ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕੇ

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ, ਪੂਰਬੀ-ਉੱਤਰੀ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਟਾਪੂਆਂ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਵਧਾਉਣ ਲਈ 200 ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਹੈਲੀਪੈਡ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਸੜਕਾਂ ਬਣਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜਾਈ ਦਾ ਮੁੱਖ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ 3,661 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

'ਮੇਕ ਇਨ ਇੰਡੀਆ' ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਸਹੂਲਤਾਂ

ਇਸ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ 400 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਜਟ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਨਵੇਂ ਜਹਾਜ਼ ਖਰੀਦੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਆਸਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਈਵੀਐਫਆਰਟੀਡਿਜੀਟਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ 32 ਨਵੇਂ ਸੁਧਾਰ ਜੋੜੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ 'ਈਜ਼ ਆਫ ਟ੍ਰੈਵਲ' ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੇ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਅਪੀਲ

'ਦੇਸ਼ 'ਚ ਤੇਲ ਤੇ ਗੈਸ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ'

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਅਤੇ ਈਰਾਨ ਵਿਚਾਲੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਜੰਗ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੱਚੇ ਤੇਲ, ਪੈਟਰੋਲ, ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ ਐਲਪੀਜੀ (ਐਲ.ਪੀ.ਜੀ.) ਦਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਭੰਡਾਰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਘਬਰਾਹਟ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪਾਂ 'ਤੇ ਲੰਬੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਨਾ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੇਲ ਨਾ ਖਰੀਦਣ।

ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ

ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ ਸੁਜਾਤਾ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਇੱਕ ਬ੍ਰੀਫਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤੇਲ ਅਤੇ ਗੈਸ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸਾਫ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੈਟਰੋਲ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪਾਂ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਟਰਮੀਨਲਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਸਟਾਕ ਪੂਰਾ ਹੈ।

ਸਿਲੰਡਰ ਬੁਕਿੰਗ ਦੀਆਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਰਸੋਈ ਗੈਸ (ਐਲ.ਪੀ.ਜੀ.) ਦੀ ਬੁਕਿੰਗ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੁਕਿੰਗ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ 35 ਜਾਂ 45 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਬੁਕਿੰਗ ਦੀ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਝੂਠ ਹੈ।

ਜੰਗ ਕਾਰਨ ਸਪਲਾਈ 'ਤੇ ਅਸਰ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਅਤੇ ਈਰਾਨ ਵਿਚਾਲੇ ਜੰਗ ਕਾਰਨ ਹੋਰਮੁਜ਼ ਜਲਡਮਰੂਮੱਧ ਰਾਹੀਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਤੇਲ ਸਪਲਾਈ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਆਪਣੀ ਲੋੜ ਦਾ 50% ਕੱਚਾ ਤੇਲ ਅਤੇ 54% ਐਲਐਨਜੀ ਇਸੇ ਰਸਤੇ ਰਾਹੀਂ ਮੰਗਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਕੋਲ ਸਾਲਾਨਾ 26 ਕਰੋੜ ਟਨ ਕੱਚਾ ਤੇਲ ਰਿਫਾਈਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਨਵੇਂ ਨਿਯਮ: ਪੀਐਨਜੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਐਲ.ਪੀ.ਜੀ.

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 25 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 2.5 ਲੱਖ ਨਵੇਂ ਪੀਐਨਜੀ ਕਨੈਕਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਨਵੇਂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਕੋਲ ਪੀਐਨਜੀ ਪਾਈਪਲਾਈਨ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਐਲਪੀਜੀ ਕਨੈਕਸ਼ਨ ਸਰੈਂਡਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਨੈਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ, ਤਾਂ 3 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੀ ਐਲਪੀਜੀ ਸਪਲਾਈ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਫ਼ੈਸਲਾ

ਹੁਣ ਸਿਲੰਡਰਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਛੁੱਟੀ! ਹਰ ਘਰ ਦੀ ਰਸੋਈ 'ਚ ਪਹੁੰਚੇਗੀ ਪੀ.ਐਨ.ਜੀ. ਗੈਸ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਗੈਸ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਹੁਣ ਪਾਈਪਲਾਈਨ ਰਾਹੀਂ ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ (ਪੀ.ਐਨ.ਜੀ.) ਹਰ ਘਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ 'ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੌਖ' ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੇਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਵੇਂ ਨਿਯਮ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਪਾਈਪਲਾਈਨ ਨੈੱਟਵਰਕ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਸਥਾਰ

ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਐਕਟ, 1955 ਤਹਿਤ 'ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ ਅਤੇ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਵੰਡ (ਪਾਈਪਲਾਈਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਿਛਾਉਣਾ, ਬਣਾਉਣਾ, ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਨਾ) ਆਰਡਰ, 2026' ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਾਈਪਲਾਈਨਾਂ ਵਿਛਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਚਾਰੂ ਅਤੇ ਸਮਾਂ-ਬੱਧ ਢਾਂਚਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਦੇਰੀ ਖਤਮ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪਹੁੰਚ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਸੌਖਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹਨਾਂ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਊਰਜਾ ਤੱਕ ਬਰਾਬਰ ਪਹੁੰਚ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਕਦਮ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ, ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਾਫ਼ ਬਾਲਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗਾ, ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਊਰਜਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਗੈਸ-ਅਧਾਰਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵੱਲ ਵੱਡਾ ਕਦਮ

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਧਦੀ ਊਰਜਾ ਮੰਗ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁੱਖ 'ਪਰਿਵਰਤਨ ਬਾਲਣ' ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੈਸ-ਅਧਾਰਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਉਣ ਵੱਲ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਵੇਗਾ। ਨਵੇਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਘਟਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਗੈਸ ਵੰਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਧੇਰੇ ਕੁਸ਼ਲ ਬਣੇਗੀ।

ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਸਰ ਗੰਗਾ ਰਾਮ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਦਾਖ਼ਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ): ਕਾਂਗਰਸ ਸੰਸਦੀ ਦਲ ਦੀ ਮੁਖੀ ਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਵਿਗੜਨ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਰ ਗੰਗਾ ਰਾਮ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਗਲਵਾਰ ਰਾਤ ਕਰੀਬ 10:22 ਵਜੇ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾਕਟਰ ਅਜੇ ਸਵਰੂਪ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਫਿਲਹਾਲ ਸਥਿਰ ਹੈ ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਹਿਰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟੀਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਹਤ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਡਾਕਟਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਪੇਟ ਅਤੇ 'ਯੂਰੀਨਰੀ ਟ੍ਰੈਕਟ' (ਪਿਸ਼ਾਬ ਨਾਲੀ) ਵਿੱਚ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਤਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਹੋਰ ਟੈਸਟ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਿਲਹਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਐਂਟੀਬਾਇਓਟਿਕਸ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਕਾਰਨ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨਾਸਾਜ਼ ਹੋਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ 'ਤੇ ਚੁੱਕੇ ਸਵਾਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) :ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਗੁਦਾਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਜਾਂਚ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਹਨ। ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਵੜਿੰਗ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੱਖ ਲੈਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੜਿੰਗ ਅੱਜ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦਾ ਪਿੱਠੂ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਾਕੀ ਸਾਂਸਦਾਂ ਨੇ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਕੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਬੰਬ ਨਾਲ ਉਡਾਉਣ ਦੀ ਧਮਕੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਖ਼ਬਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਬੰਬ ਨਾਲ ਉਡਾਉਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਹ ਧਮਕੀ ਇੱਕ ਈਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੜਕੰਪ ਮਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਓਐਸਡੀਨੂੰ ਇਹ ਧਮਕੀ ਭਰੀ ਈਮੇਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਧਮਕੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਚੱਪੇ-ਚੱਪੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਸਾਈਬਰ ਸੈੱਲ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਈਮੇਲ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਜੁਟ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕੇ ਕਿ ਇਹ ਈਮੇਲ ਕਿਸ ਨੇ ਅਤੇ ਕਿੱਥੋਂ ਭੇਜੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਲਹਾਲ ਸਥਿਤੀ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਅੱਜ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਖੋਹ ਲੈਣਗੇ: ਮਮਤਾ

ਮੈਨਾਗੁਰੀ (ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ) 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ): ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ), ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਤਿੱਖਾ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ। ਉੱਤਰੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਮੈਨਾਗੁਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੋਣ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹ ਰਹੇ ਹਨ।'

ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਗਲਾ ਕਦਮ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਗਰਿਕ ਰਜਿਸਟਰ (ਐਨਆਰਸੀ) ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਖੋਹਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਇੰਟੈਂਸਿਵ ਰਿਵੀਜ਼ਨ (ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ.) ਰਾਹੀਂ ਕੁਝ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, ÷ਰਾਜਬੰਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਐਸਆਈਆਰ ਰਾਹੀਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਵੀ ਹਟਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਐਸਆਈਆਰ ਕਾਰਨ ਮੌਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕੌਣ ਲਵੇਗਾ?'

ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਮੁਖੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖੋਹਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਉਹ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖੋਹ ਰਹੇ ਹਨ; ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਗਰਿਕ ਰਜਿਸਟਰ (ਐਨਆਰਸੀ) ਲਿਆ ਕੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਖੋਹ ਲੈਣਗੇ।' ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਗਿਆਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਨਾਮ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਰੈਲੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ÷ਇੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸੱਜਣ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਦੋ ਸੱਜਣਾਂ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿਣ' ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਖੋਹ ਲਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਹਨ।' ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਛੇ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਉੱਤਰੀ ਬੰਗਾਲ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਲਕਾਤਾ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਸਨ। ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਕਮਲ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਚੋਰੀ ਕਿਉਂ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹੋ? ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਓ ਅਤੇ ਲੜੋ।' ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਦਾਖਲ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਾਂਗਾ। ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੋਨੇ-ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ 'ਚ ਆਇਆ ਵੱਡਾ ਉਛਾਲ

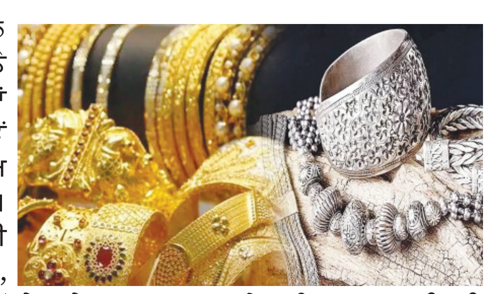

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਦੀ ਖੇਡ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਆਈ ਗਿਰਾਵਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੁੱਧਵਾਰ 25 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਵੱਡਾ ਉਛਾਲ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਐਮ.ਸੀ.ਐਕਸ (ਐਮ.ਸੀ.ਐਕਸ.) 'ਤੇ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਸੋਨਾ 5000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹਿੰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਦਕਿ ਚਾਂਦੀ ਵਿੱਚ 13,000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਬੁੱਧਵਾਰ ਸਵੇਰੇ 10:30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ, ਅਪ੍ਰੈਲ ਡਿਲੀਵਰੀ ਵਾਲਾ ਸੋਨਾ 5,438 ਰੁਪਏ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ 1,44,350 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ 10 ਗ੍ਰਾਮ 'ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਚਾਂਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ 12,439 ਰੁਪਏ ਉਛਲ ਕੇ 2,36,380 ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਦੱਸ ਦੇਈਏ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੌਰਾਨ ਸੋਨਾ ਪ੍ਰਤੀ 10 ਗ੍ਰਾਮ 5,658 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ 13,228 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਉਛਲ ਗਈ ਸੀ।

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦਾ ਅਸਰ

ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੋਨੇ-ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਆਈ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਸਪਾਟ ਗੋਲਡ 2.5 ਫੀਸਦੀ ਵਧ ਕੇ 4587.09 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਔਂਸ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ 3.6 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ 73.78 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਔਂਸ 'ਤੇ ਰਹੀ।

ਕਿਉਂ ਵਧੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ?

ਮਾਹਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੀਮਤੀ ਧਾਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਰਫਤਾਰ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਡਿੱਗਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਜੰਗ ਘਟਣ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਕਾਰਨ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ ਲਗਾਤਾਰ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਤੇਜ਼ੀ

ਮੁੰਬਈ25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਵੱਡੀ ਤੇਜ਼ੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ, ਜਿੱਥੇ ਸੈਂਸੈਕਸ ਅਤੇ ਨਿਫਟੀ ਲਗਪਗ 2 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਬੰਦ ਹੋਏ। ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਰਾਵਟ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਤਣਾਅ ਘਟਣ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ 30 ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਵਾਲਾ ਬੀ ਐੱਸ ਈ ਸੈਂਸੈਕਸ 1,205 ਅੰਕ ਜਾਂ 1.63 ਫੀਸਦੀ ਉਛਲ ਕੇ 75,273.45 'ਤੇ ਬੰਦ ਹੋਇਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦਿਨ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੌਰਾਨ ਇਹ 1,781.31 ਅੰਕ ਤੱਕ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐੱਨ ਐੱਸ ਈ ਨਿਫਟੀ 394.05 ਅੰਕ ਜਾਂ 1.72 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਵਾਧੇ ਨਾਲ 23,306.45 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਸੈਂਸੈਕਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਲਟਰਾਟੈੱਕ ਸੀਮੈਂਟ, ਬਜਾਜ ਫਾਈਨਾਂਸ, ਲਾਰਸਨ ਐਂਡ ਟੂਬਰੋ ਅਤੇ ਟਾਈਟਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਨਾਫੇ ਵਿੱਚ ਰਹੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਟੈੱਕ ਮਹਿੰਦਰਾ ਅਤੇ ਟਾਟਾ ਕੰਸਲਟੈਂਸੀ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਵਰਗੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਰਾਵਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਈਰਾਨ ਵਿਚਾਲੇ ਸੰਭਾਵੀ ਕੂਟਨੀਤਕ ਪ੍ਰਗਤੀ ਅਤੇ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਕਾਰਨ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਦੀ ਕੀਮਤ 100 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਰਲ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਸਰ ਏਸ਼ੀਆਈ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੰਸਥਾਗਤ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ 8,009.56 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਵੇਚੇ, ਪਰ ਘਰੇਲੂ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਨੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲੀ ਰੱਖਿਆ।

ਰੋਕ ਲਓ ਆਪਣੇ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ! ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਵਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਭਾਰਤ 'ਚ ਭਾਰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜੀ.ਐੱਲ.ਪੀ.-1 ਅਧਾਰਤ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਦੁਰਉਪਯੋਗ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਡਰੱਗਸ ਸਟੈਂਡਰਡ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਗਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (ਸੀਡੀਐਸਸੀਓ) ਨੇ ਵੱਡੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਿਸਕ੍ਰਿਪਸ਼ਨ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਦੁਰਉਪਯੋਗ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਗਰਾਨੀ ਸਖ਼ਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

49 ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹੋਈ ਛਾਪੇਮਾਰੀ

ਸੀਡੀਐਸਸੀਓ ਨੇ ਸਪਲਾਈ ਚੇਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 49 ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਆਨਲਾਈਨ ਫਾਰਮੇਸੀਆਂ, ਥੋਕ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ, ਪ੍ਰਚੂਨ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵੈਲਨੈੱਸ ਕਲੀਨਿਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਪ੍ਰਚਾਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਬਿਨਾਂ ਪਰਚੀ ਦੇ ਵਿਕ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਦਵਾਈਆਂ

ਸਰੋਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਕਈ ਜੈਨਰਿਕ ਵੇਰੀਐਂਟਸ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਕਾਫ਼ੀ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਾਕਟਰੀ ਪਰਚੀ ਦੇ ਇਹ ਦਵਾਈਆਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਹਤ ਲਈ ਬਹੁਤ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਿਹਤ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰਾ

ਸਿਹਤ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿਜੀ.ਐੱਲ.ਪੀ.-1 ਅਧਾਰਤ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਯੋਗ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਦੇਖਰੇਖ ਹੇਠ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਰੋਕ

10 ਮਾਰਚ 2026 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਸਲਾਹਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸੀਡੀਐਸਸੀਓ ਨੇ ਦਵਾਈ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਸਿੱਧੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ। ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜੁਰਮਾਨੇ ਸਮੇਤ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ’ਤੇ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਮੂਲ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਜੋ ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਜਾਂ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੁਰੱਖਿਆ, ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ’ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲੀ ਆ ਰਹੀ ਬਹਿਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਸਮਾਜਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਆਧਾਰ ’ਤੇ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਲਾਭ ਮਿਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਅਕਸਰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਐਕਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਸਬੰਧਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਕਹੋ ਜਾਂ ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚ ਅਸਪੱਸ਼ਟਤਾ, ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕ ਅਜੇ ਵੀ ਇਹ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਭ ਮਿਲਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੁਣ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲਾਭ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਵਰਜਿਤ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਤੀ ਸਥਿਤੀ ਸਬੰਧੀ ਸਵਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹਨ; ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਲੈਂਸ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਪੱਛੜੇ ਵਰਗ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਤੀ ਜਨਗਣਨਾ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਤੀਹ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਈਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਧੀਨ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਚਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ: ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ’ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਪਹਿਲ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ? ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ) ਆਦੇਸ਼, 1950, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ’ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਤਿਆਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਧਰਮ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤੁਰੰਤ ਆਪਣਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦਰਜਾ ਗੁਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਐਕਟ ਦਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਢਾਂਚਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਚੁਣਿਆ ਹੈ। ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਤੋਂ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਐਸਸੀ/ਐਸਟੀ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਐਸਸੀ ਦਰਜਾ ਸਿਰਫ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ’ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਆਪਣਾ ਐਸਸੀ ਦਰਜਾ ਗੁਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

-ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਰਦੀ

ਆਨਲਾਈਨ ਮੀਡੀਆ ਹੁਣ ਹੋਰ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਹੇਠ

ਇਸ ਡਿਜੀਟਲ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਤਕਰਾਰ ਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ?

ਹੁਣ ਗ੍ਰਹਿ, ਵਿਦੇਸ਼, ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ-ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬਲਾਕ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ

ਪ੍ਰੋ . ਡਾ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਰੱਤੂ
ਮੋ: 9478730156
ਉਘੇ ਲੇਖਕ ਤੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ

ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਨਲਾਈਨ ਮੀਡੀਆ ’ਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਤੇ ਨਫ਼ਰਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਵਧਾਉਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਦੀ ਖਬਰਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ । ਇਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਨਲਾਈਨ ਸਮੱਗਰੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਨਵੀਂ ਲਹਿਰ ਹੈ ਜੋ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਵੀ ਸਮਝਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਮਰਸਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖੇ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਟੈਂਟ ’ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਵੇ ਜੋ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵੰਡਦਾ ਹੈ । ਅੱਜ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਹੁਣ ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਆਈਟੀ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਦਮ ਹੈ ਜੋ ਡਿਜੀਟਲ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤੀ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿਚਕਾਰ ਵਧਦੀ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਫਰਵਰੀ 2026 ਵਿੱਚ ਆਈਟੀ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ 36 ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 2-3 ਘੰਟੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਘਟਾ ਕੇ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਕਰਨ ’ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਗ੍ਰਹਿ, ਵਿਦੇਸ਼, ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ-ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬਲਾਕ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਔਨਲਾਈਨ ਅਸ਼ਲੀਲ ਤੇ ਨਫ਼ਰਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਵਧਾਉਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਅੱਜ ਇਹ ਉਪਾਅ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੱਤਾਂ, ਡੀਪਫੇਕ, ਅਸ਼ਲੀਲ ਤੇ ਫੇਕ ਨਿਊਜ਼ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਲੋਚਕ ਇਸ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ-ਸਰਕਾਰੀ ਤਰਕ, ਤਕਨੀਕੀ ਚੁਣੌਤੀਆਂ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਿਲੀਅਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਇਸ ਡਿਜੀਟਲ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲਣਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਸਮਾਜਿਕ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਇੱਜ਼ਤ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ । ਫਰਵਰੀ 2026 ਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ 2 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ 3 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਦੀ ਸੀਮਾ ’ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵਾਇਰਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਡੀਪਫੇਕ, ਨਫ਼ਰਤੀ ਭਾਸ਼ਣ, ਅਸ਼ਲੀਲ ਕੰਟੈਂਟ ਅਤੇ ਫੇਕ ਨਿਊਜ਼ ਉੱਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਾਬੂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ 2-3 ਘੰਟੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ । ਜੇਕਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਵੱਲ ਵਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਬਲਾਕਿੰਗ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਨਿਊਜ਼ ਤੇ ਓਟੀਟੀ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਉੱਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਅੱਜ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਈ ਓਟੀਟੀ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਨੂੰ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਲਈ ਬਲਾਕ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਭਲਾਈ ਵਜੋਂ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ।ਇਸ ਉਪਾਅ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤਾਕਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਫੈਲਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਉੱਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਗਲਤ ਸਮੱਗਰੀ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਤੇਜ਼ੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਆਈਟੀ ਐਕਟ 2000 ਦੀ ਧਾਰਾ 69ਏ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਈਟੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਕੋਲ ਬਲਾਕਿੰਗ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ ਹੋਰ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਫੈਸਲੇ ਤੇਜ਼ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗੀ ਤਾਲਮੇਲ ਵਧੇਗਾ। **ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਚੁਣੌਤੀਆਂ**: ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੈਟਾ, ਗੂਗਲ ਅਤੇ ਐਕਸ (ਪਹਿਲਾਂ ਟਵਿਟਰ), ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਉੱਤੇ ਡੂੰਘੀ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੈਟਾ ਵੱਲੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੰਨੀ ਛੋਟੀ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਹੀ ਪਛਾਣ, ਸੰਦਰਭ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਆਲੋਚਨਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਆਟੋਮੇਟਿਡ ਟੂਲਜ਼ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਵਧੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀਆਂ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਵੱਧ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਸਮੱਗਰੀ ਵੀ ਹਟਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਜਰਬੇਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੰਨੀ ਛੋਟੀ ਸੀਮਾ ਨਾਲ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਲਈ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਵਿਊ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ‘ਰੈਪਿਡ ਫਾਇਰ ਸੈਂਸਰ’ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਏਆਈ ਲੇਬਲਿੰਗ ਅਤੇ ਗ੍ਰੀਵੈਂਸ ਰਿਜ਼ੋਲਵਲ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੀ ਇਨਫਰਾਸਟ੍ਰਕਚਰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਉਧਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦੇਸ਼ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।**ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ**: ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਇਸ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਇਸ ਨੂੰ ‘ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ’ ਅਤੇ ‘ਆਜ਼ਾਦੀ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ’ ਵਜੋਂ ਵੇਖ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਲਾਕ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਖਾਤਿਆਂ ਉੱਤੇ ਬਲਾਕਿੰਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ‘ਵਿਰੋਧੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ’ ਵਜੋਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨਾਲ ਆਟੋਮੇਟਿਡ ਓਵਰ-ਰਿਮੂਵਲ ਵਧੇਗਾ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ । ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿੱਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਫੇਕ ਨਿਊਜ਼ ਅਤੇ ਨਫ਼ਰਤੀ ਭਾਸ਼ਣ ਫੈਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਹ ਉਪਾਅ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

ਅੱਜ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ‘ਸਮਾਜਿਕ ਏਕਤਾ’ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਚੋਣਾਂ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਆਨਲਾਈਨ ਮੌਜੂਦਗੀ ਘਟ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਡਿਜੀਟਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਧਰੁਵੀ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸੱਤਾ ਧਿਰ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਰੋਕ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਨਤਾ ਅਤੇ ਜੀਐੱਨ ਐੱਸਓ ਦਾ ਮਸਲਾ ਜਨਤਾ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਔਨਲਾਈਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੱਟ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਫ੍ਰੀਡਮ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਛੋਟੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਵੱਧ ਸਮੱਗਰੀ ਹਟਾਉਣ ਲੱਗਣਗੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵੀ ਦਬ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸੈਲਫ-ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਵਧੇਗੀ - ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਤੋਂ ਡਰ ਕੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣਗੇ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਯੂਥ ਅਤੇ ਐਕਟਿਵਿਸਟਸ ਲਈ ਇਹ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਚਰਚਾ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ।ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਸ਼ਲੀਲ ਕੰਟੈਂਟ ਉੱਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਲਈ ਓਟੀਟੀ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਨਿਊਜ਼ ਉੱਤੇ ਨਵੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵੀ ਜਨਤਾ ਉੱਤੇ ਅਸਰ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਸਮੱਗਰੀ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਉੱਤੇ ਖ਼ਤਰਾ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਰੱਖਣਾ ਹੈ? ਮੀਡੀਆ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਮੀਡੀਆ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ-ਪੱਖੀ ਚੈਨਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ‘ਜਨਤਕ ਭਲਾਈ’ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਫੇਕ ਨਿਊਜ਼ ਅਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਲਟ, ਆਜ਼ਾਦ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਜਰਨਲਿਸਟ ਇਸ ਨੂੰ ‘ਪ੍ਰੈੱਸ ਫ੍ਰੀਡਮ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ’ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨਾਲ ਤੁਰੰਤ ਬਲਾਕਿੰਗ ਵਧੇਗੀ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਦਬਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਫ੍ਰੀਡਮ ਗਰੁੱਪਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਚੀਨ ਵਰਗੇ ਮਾਡਲ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਆਨਲਾਈਨ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਘਟ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਔਨਲਾਈਨ ਚਰਚਾਵਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।ਜਾਰਜ ਓਰਵੈਲ ਦਾ ਚੇਤਾਵਨੀ ਭਰਿਆ ਸੰਦੇਸ਼ਜਾਰਜ ਓਰਵੈਲ ਦੀ ਰਚਨਾ 1984 ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ: ‘ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਬਚਣਗੇ।’ ਇਹ ਉਪਾਅ ਇਸੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਾਲ ਆਜ਼ਾਦ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਘਟਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਤੋਂ ਡਰਨ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਓਰਵੈਲ ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਲੋਕਤੰਤਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਜੇਕਰ ਇਹ ਤਾਲਮੇਲ ਟੁੱਟਿਆ ਤਾਂ ਓਰਵੈਲ ਵਾਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨਜ਼ਦੀਕ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਬਣ ਜਾਣਗੇ।ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ - ਸਰਕਾਰ, ਵਿਰੋਧੀ, ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਟੈਕ ਕੰਪਨੀਆਂ- ਨੂੰ ਇੱਕਠੇ ਬੈਠ ਕੇ ਇੱਕ ਸੰਤੁਲਿਤ ਰਾਹ ਲੱਭਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਭਾਰਤ ਡਿਜੀਟਲ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਜੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣੇ, ਨਾ ਕਿ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਾਲੀ ਰਾਜ ਵਜੋਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਉੱਚੀ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਹੋ ਸਕੇ।

ਹੁਣ ਭਵਿੱਖ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਡਿਜੀਟਲ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਹੜਾ ਰਾਹ ਚੁਣਦੇ ਹਾਂ।

ਖ਼ਾਲਸਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਰਾਜ-ਤਿਲਕ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਉੱਘੀ ਹਸਤੀ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ

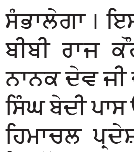

ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ
ਮੋ.98143-24040

ਇਤਿਹਾਸਕ ਜ਼ਿਕਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸ਼ੁੱਕਰਚਕੀਆ ਮਿਸਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਰਦਾਰ ਮਹਾਂਸਿੰਘ ਦਾ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੇਵਲ ਗਿਆਰਾਂ ਕੁ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸਨ । ਸ. ਮਹਾਂਸਿੰਘ ਦੇ ਧਰਮ ਸੁਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਰਾਜ ਕੌਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਗ਼ਮ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਦੁੱਖ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸਪੁੱਤਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਹ ਮਿਸਲ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਾਲੇਗਾ। ਇਸ ਪੀੜ ਨੂੰ ਸੀਨੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਬੀਬੀ ਰਾਜ ਕੌਰ ਜਗਤ-ਗੁਰੂ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਅੰਸ਼-ਵੰਸ਼ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਪਾਸ ਊਨਾ ਸ਼ਹਿਰ (ਜੋ ਇਸ ਵਕਤ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੈੱਡਕਵਾਟਰ ਹੈ) ਪੁੱਜੀ । ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ 11ਵੀਂ ਅੰਸ਼-ਵੰਸ਼ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹਰ ਸਿੱਖ ਕਰਦਾ ਸੀ । ਸਾਰੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਰਾਜੇ-ਮਹਾਰਾਜੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬੀ-ਫੁਰਮਾਨ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਸਨ । ਜਦੋਂ ਬੀਬੀ ਰਾਜ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਦੁੱਖੜਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਦਰਬਾਰ ਆਉਣਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ । ਸਰਦਾਰ ਮਹਾਂਸਿੰਘ ਨਮਿੱਤ ਰੱਖੇ ਗਏ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਅਰਦਾਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ-ਏ-ਖ਼ਾਲਸਾ ਦਾ ਰਾਜ-ਤਿਲਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ । ਇਹ ਕੇਵਲ ਰਸਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮਿਸਲ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ, ਸਗੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅੰਸ਼-ਵੰਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਇਸ ਰਸਮ ਨੂੰ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਕੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ । ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੇਦੀ ਦਾ ਜਨਮ 1756 ਈ: ਵਿੱਚ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਡੇਰ੍ਹਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ ਬਾਬਾ ਕਲਾਧਾਰੀ ਜੀ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਸਵਰੂਪ ਕੌਰ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ । ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਦੇ ਦਾਦਾ ਬਾਬਾ ਕਲਾਧਾਰੀ ਜੀ ਸਾਹਿਬ-ਏ-ਕਮਾਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸੱਦੇ ’ਤੇ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇੜੇ ਵਸੇ ਊਨਾ ਨਗਰ ਵਿਖੇ ਪੁੱਜੇ ਸਨ । ਅੱਜ ਵੀ ਬੇਦੀ ਵੰਸ਼ ਦਾ ਇਹ ਅਸਥਾਨ ਕਿਲ੍ਹਾ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਤਨ ਬੋਹੜ ਤੇ ਬੇਰੀ ਦੇ ਦਰਖੱਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਪੁਰਾਤਨ ਵਿਰਸਾ ਅਤੇ ਅਤੀਤ ਹਰ ਦਰਸ਼ਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਅ ਹੀ ਖਿੱਚਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਰੋਤ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਨਾਲ 14 ਹਜ਼ਾਰ ਘੋੜ ਸਵਾਰ ਫੌਜ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਾਇਨਾਤ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ 117 ਪਿੰਡ ਸਨ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੁਆਬਾ ਤੇ ਦੂਨ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਵੀ ਸੀ । ਬਾਬਾ ਜੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਰੈਣ-ਬਸੇਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਸਨ । ਬਾਬਾ ਕਲਾਧਾਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੰਸ਼ਜ ਨੇ ਊਨਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕਾਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਬਣਾਈਆਂ । ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਵਸਾਇਆ । ਇਕ

ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੇਦੀ (11ਵੇਂ ਵੰਸ਼ਜ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ)

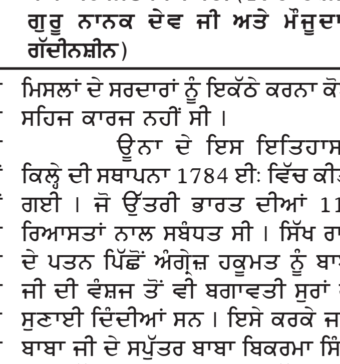

ਬਾਬਾ ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ (17ਵੇਂ ਵੰਸ਼ਜ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਗੱਦੀਨਸ਼ੀਨ)

ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਊਨਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅਵਲ ਦਰਜੇ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਸੀ, ਜਿਥੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਹਿਮਾਚਲ, ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੇ ਲੇਹ-ਲਦਾਖ ਤੱਕ ਵਿਉਪਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ । ਜਦੋਂ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਊਨਾ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਜੰਗ-ਏ-ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਕੇ ਸੁਰੱਖਿਅਕ ਕਵਚ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਔਖੀ ਘੜੀ ਨਾ ਆਵੇ । ਅੱਜ ਵੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ ਊਨਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਦਿਆਂ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਰੋਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਬਾਬਾ ਜੀ ਜਿਥੇ ਮਹਾਨ 33 ਬੇਤੇ, ਰਾਜਯੋਗੀ ਧਰਮੀ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਸਨ, ਉਥੇ ਉਹ ਦਲੇਰ ਯੋਧੇ ਤੇ ਕੂਟਨੀਤਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵੀ ਸਨ । ਖ਼ਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦਾ ਮੁੱਢ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਬੱਝਿਆ ਸੀ । ਬਾਰਾਂ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਸਹਿਜ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ।

ਊਨਾ ਦੇ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 1784 ਈ: ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ । ਜੋ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ 117 ਰਿਆਸਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ । ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਪਿੱਛੋਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਵੰਸ਼ਜ ਤੋਂ ਵੀ ਬਗਾਵਤੀ ਸੁਰਾਂ ਹੀ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ । ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਬਾਬਾ ਬਿਕਰਮਾ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਵੱਲੋਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਵਿਰੁੱਧ ਬਾਗੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਇਸ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਤੋਪਾਂ ਨਾਲ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ । ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਖੰਡਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਝੀ ਕਰਤੂਤ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਸੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਅੰਦਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਮੰਝਲੇ ਸਪੁੱਤਰ ਬਾਬਾ ਤੇਗ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਥਾਨ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ । ਬਾਬਾ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਇਆ ਲੰਗਰ ਅਸਥਾਨ ਵੀ ਸਾਡੀ ਅਮੀਰ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ । ਇਸੇ ਊਨਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਦਮਦਮਾ ਅਸਥਾਨ ਹੈ । ਊਨਾ ਤੋਂ ਚਾਰ ਕੁ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਜੀ ਦਾ ਤਪ ਅਸਥਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤਪੋਵਨ ਮੌਜੂਦ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਬਾਬਾ ਤੇਗ ਸਿੰਘ ਦਾ ਤਪ-ਅਸਥਾਨ ਗੁ: ਬਾਰਾਂਦਰੀ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਾਤਰੇ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨ, ਕਟਾਰ, ਚੱਕਰੀ, ਗਾਤਰਾ, ਬਾਬਾ ਤੇਗ ਸਿੰਘ ਦਾ ਤੀਰ ਕਮਾਨ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਬਿਕਰਮਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਵੀ ਊਨਾ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸੁਭਾਇਮਾਨ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਵੰਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਬਾਬਾ ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਨੇ 1989 ਈ: ਵਿੱਚ ਜਾਨਸ਼ੀਨ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲੀ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਬਾਬਾ ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਊਨਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਨਵੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਮਾਸ਼ਰਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਇਹ ਆਸ਼ਰਮ ਸਮਾਜ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ’ਤੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਸਮਾਗਮ ਹਰ ਸਾਲ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਮੁੱਖ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ, ਸੰਤ ਸਮਾਗਮ, ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਆਉ ਆਪਾਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ-ਦੀਦਾਰੇ ਕਰੀਏ ।

ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਪਰਚਾਰ ਅਤੇ ਵੇਚੀ ਜਾ ਰਹੀ ਲੱਚਰਤਾ

ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
99142-58142

ਸਿੱਖੀ ਮਾਰਗ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਰਹਿਨੁਮਾ ਪਹਿਲੇ ਰਹਿਬਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪਿਤਾਮਾ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਥ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮਨੁੱਖਤਾਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਗਾ ਕੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ, ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਬਾ ਬੁੱਲੇ ਸ਼ਾਹ ਜੀ ਵਰਗੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਹੋਕਾ ਕਵਿਤਾ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਸੂਫੀ ਸੰਤ ਫਕੀਰ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਹੋਕਾ ਗਾ ਕੇ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਕਲਾ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਗਾਉਣ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਗਾਇਣ ਕਲਾ ਜਿਊਣ ਦਾ ਢੰਗ ਸੀ, ਸੋਚ ਸੀ, ਰੂਹ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੀ। ਇਹ ਉਹ ਅਵਾਜ਼ ਸੀ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਡਿੱਗਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਅੰਦਰੋਂ ਹੌਂਸਲਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਦਰਦ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨਾਲ ਜਿਊਣਾ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਇਹੋ ਗਾਇਕੀ ਆਪਣਾ ਰੂਪ ਬਦਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅੰਦਰੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲੱਚਰਤਾ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵੱਲ ਧੱਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ, ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਅਣਖ ਗੈਰਤ ਨੂੰ ਅਸਲੋਂ ਹੀ ਮਾਰ ਕੇ ਗੀਦੀ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਹਿਜ਼ ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੌੜ ਨੇ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਦੇਖਿਆ ਵੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਉਸਾਰੂ ਰੋਲ ਨਿਭਾਅ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗਾਇਕ ਸ਼ਰੇਆਮ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਕੋਈ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੱਚਰਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਐਨੇ ਨੀਵੇਂ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਰਿਹਾ ਹੀ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜੁਆਨੀ ਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਜੋਕੀ ਗਾਇਕੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਘਟੀਆ ਅਤੇ ਨੀਵੇਂ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਵਿੱਚ ਗਾਇਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਸੁਲਤਾਨ, ਦਿਲਜੀਤ ਦੁਸਾਂਝ, ਜੋ ਜੋ ਹਨੀ ਸਿੰਘ, ਏ ਪੀ ਢਿੱਲੋਂ, ਕਰਨ ਔਜਲਾ ਆਦਿ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਕਤ ਸਾਰੇ ਅਖੌਤੀ ਕਲਾਕਾਰ ਜੁਆਨੀ ਦਾ ਘਾਣ ਅਤੇ ਕਲਾ ਦਾ ਸੱਤਿਆਨਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੋਹਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਗੀਤਾਂ ਨੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਲੱਤ ਨੂੰ ਮੌਜ ਮਸਤੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਡਰ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਨਸ਼ਾ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਘਰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਬਿਮਾਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉੱਥੇ ਹੁਣ ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ, ਲੋੜ ਅਤੇ ਹੈਸੀਅਤ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀ ਵਸਤੂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਰੁਝਾਨ ਸਾਫ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਖੁਸ਼ੀ, ਹਰ ਮੌਜ, ਹਰ ਜਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਰਾਬ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਹੁਣ ਗੱਲ ਚਿੱਟਿਆਂ, ਇਸਮਾਇਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੋਰ ਰਸਾਇਣ-ਯੁਕਤ ਮਾਰੂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ ਇਸ ਮਾੜੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਨਾਮੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਵਰਗੇ ਨਾਮੀ ਕਲਾਕਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਾਰ ਇਹੀ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਮ ਭੁਲਾਉਣ ਲਈ ਨਸ਼ਾ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤਮ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਹੱਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ ਸੁਣਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਨਸ਼ੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਏ ਪੀ ਢਿੱਲੋਂ ਵਰਗੇ ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਲਾਈਫਸਟਾਈਲ ਵੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਦੁਨੀਆ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਨਸ਼ਾ ਤੇ ਦਿਖਾਵਾ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਮਾਪਦੰਡ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸਿਰਫ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਇਹ ਲੱਚਰਤਾ ਦੀ ਵੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਗੀਤ ਇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੋਵਾਂ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਜਿੱਥੇ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਲੱਚਰਤਾ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਾਲ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪਿਆਰ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦੀ ਫਿਕਰ, ਪਰਵਾਹ ਕਰਨੀ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਣਖੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਪਰਵਿਰਤੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਜੋਕੀ ਗਾਇਕੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦੇਣਾ ਹੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਖੁਦ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਕੀਮਤ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਦਿਲ ਟੁੱਟਣ ਦਾ ਦਰਦ ਹਰ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਨੇ ਇਸ ਦਰਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਤਰਨਾਕ ਮੋੜ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼ੈਰੀ ਮਾਨ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸੋਚ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇ ਦਿਲ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਹੱਲ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਐਮੀ ਵਿਰਕ ਦੇ ਕੁਝ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਲਹਿਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਡਿੱਗ ਜਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਗੀਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ, ਇਹ ਜੀਵਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਸਿਸਟਮ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਇੰਡਸਟਰੀ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਖੁਦ। ਸਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ ਗੀਤ ਲਿਖੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ, ਬਲਕਿ ਟਰੈਂਡ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਦੇਖਣ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਲਾਕਾਰ ਹੁਣ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਚੱਲੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸੱਚ ਬੋਲਣਾ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਬੇਮਤਲਬ ਗਾਉਣਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਵਿਡੰਬਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਵੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਉਹੀ ਗੀਤ ਬਹੁਤਾਤ ਵਿੱਚ ਸੁਣੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਮਾੜੇ ਹਨ, ਉਹੀ ਗੀਤ ਸ਼ੇਅਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਾਇਰਲ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਫਿਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਖਰਾਬ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਹੀਂ ਖਰਾਬ ਹੋ ਰਿਹਾ,ਬਲਕਿ ਉਸਦੀ ਸੋਚ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਹਰ ਰੋਜ਼, ਹਰ ਨਵੇਂ ਗੀਤ ਨਾਲ। ਇਹ ਗਾਇਕੀ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਨਸਿਕ ਤਿਆਰੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਸ਼ਾ ਆਮ ਹੈ, ਲੱਚਰਤਾ ਹੀ ਪਿਆਰ ਹੈ ਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ ਹੀ ਜੀਵਨ ਹੈ। ਜੇ ਇਹੀ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਚਦੀ ਖੁਚਦੀ ਨੌਜਵਾਨੀ ਵੀ ਅੰਦਰੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਵਾਲ ਸਿਰਫ ਗਾਇਕਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਵਾਲ ਸਾਡੀ ਚੋਣ ਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦਿਮਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਸ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਲਾਈਨ ਕੌਮੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਸਿੱਧੂ ਮੂਸੇ ਵਾਲੇ ਦੇ ਐਸ ਵਾਈ ਐਲ ਗੀਤ ਵਾਂਗ ਨੌਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੇਗੀ,ਪਰ ਜਦੋਂ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਗਾਇਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ੇ ਅਤੇ ਗੰਦ ਪਰੋਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਵੀ ਢਹਿੰਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਜਾਵੇਗਾ।

ਗੈਸ ਸੰਕਟ ਦੀ ਗੂੰਜ: ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਬਾਹਰ ਆਤਿਸ਼ੀ ਤੇ 'ਆਪ' ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦਾ ਹੱਲਾ-ਬੋਲ

ਸਿਲੰਡਰਾਂ ਦੀ ਕਿੱਲਤ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ): ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਰੇਖਾ ਗੁਪਤਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੁਣ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਰਸੋਈ ਗੈਸ ਦੇ ਸੰਕਟ ਵਿਰੁੱਧ ਮੋਰਚਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ।ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਰਸੋਈ ਗੈਸ ਸਿਲੰਡਰਾਂ ਦੀ ਕਿੱਲਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਬਾਹਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਨੇਤਾ ਆਤਿਸ਼ੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਾਰਟੀ ਵਿਧਾਇਕ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟਰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਬਾਹਰ ਧਰਨੇ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਏਗੈਸ ਸੰਕਟ ਦੀ ਗੂੰਜ: ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਬਾਹਰ ਆਤਿਸ਼ੀ ਤੇ 'ਆਪ' ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦਾ ਹੱਲਾ-ਬੋਲ, ਸਿਲੰਡਰਾਂ ਦੀ ਕਿੱਲਤ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ 'ਆਪ' ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਰਸੋਈ ਗੈਸ ਸਿਲੰਡਰਾਂ ਦਾ ਭਾਰੀ ਸੰਕਟ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਲੰਡਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ।ਇਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। 'ਆਪ' ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਠੋਸ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਦਿੱਲੀ-ਨੋਇਡਾ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡਿਆ ! ਗਾਜ਼ੀਆਬਾਦ ਵਿੱਚ ਲੋਨੀ ਬਣਿਆ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਖੇਤਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਸਿਰਫ਼ ਦਿੱਲੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਲਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਈਕਿਊਏਅਰ ਦੁਆਰਾ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਸ਼ਵ ਹਵਾ ਗੁਣਵੱਤਾ ਰਿਪੋਰਟ 2025 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਟੀ ਦੇ 50 ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 29 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੇ 5 ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 3 ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਨ।

ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਤ ਬਹੁਤ ਖ਼ਰਾਬ

ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਲੀ ਸਾਲ 2025 ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਚੌਥਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਸ਼ਹਿਰ ਰਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਜੋਂ ਉੱਭਰੀ। ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਪੀ. ਐੱਮ.2.5 ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਔਸਤ ਪੱਧਰ 99.6 ਮਾਈਕ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਘਣ ਮੀਟਰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ 5 ਮਾਈਕ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਘਣ ਮੀਟਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 20 ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ ਪਰ ਸਥਿਤੀ ਅਜੇ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਲੋਨੀ ਬਣਿਆ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਸ਼ਹਿਰ

ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਗਾਜ਼ੀਆਬਾਦ ਵਿੱਚ ਲੋਨੀ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਸ਼ਹਿਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਔਸਤ ਪੀ. ਐੱਮ. 2.5 ਦਾ ਪੱਧਰ 112.5 ਮਾਈਕ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਘਣ ਮੀਟਰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ 2024 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਗਭਗ 23 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਹ ਪੱਧਰ ਡਬਲਯੂ ਐੱਚਓ ਦੇ ਮਿਆਰਾਂ ਤੋਂ 20 ਗੁਣਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਲੋਨੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੀਨ ਦਾ ਹੋਟਨ ਅਤੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਦਾ ਬਿਰਨੀਹਾਟ ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੇ 25 ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਸ਼ਹਿਰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹਨ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਔਸਤਨ ਪੀ. ਐੱਮ.2.5 ਦਾ ਪੱਧਰ 82.2 ਮਾਈਕ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਘਣ ਮੀਟਰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸ਼ਹਿਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਢਾਕਾ ਅਤੇ ਤਜ਼ਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੁਸ਼ਾਂਬੇ ਦਾ ਨੰਬਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ 2025 ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਛੇਵੇਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਦੇਸ਼ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਦਾ ਔਸਤ ਪੀ. ਐੱਮ.2.5 ਪੱਧਰ 48.9 ਮਾਈਕ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਘਣ ਮੀਟਰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ 2024 ਦੇ 50.6 ਮਾਈਕ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਘਣ ਮੀਟਰ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਘੱਟ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ, ਭਾਰਤ ਪੰਜਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼, ਤਜ਼ਾਕਿਸਤਾਨ, ਚਾਡ ਅਤੇ ਕਾਂਗੋ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਗਣਰਾਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਪੱਧਰ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਔਸਤ ਪੀ. ਐੱਮ 2.5 ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 3 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਕਮੀ ਆਈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਮੀ ਲਗਭਗ 8 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਪੱਧਰ ਅਜੇ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਉੱਪਰ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੀ. ਐੱਮ.2.5 ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀਮਾ 40 ਮਾਈਕ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਘਣ ਮੀਟਰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਡਬਲਯੂ ਐੱਚਓ ਦੇ 5 ਮਾਈਕ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਘਣ ਮੀਟਰ ਦੇ ਮਿਆਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਜੈਰਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਵਿੰਨ੍ਹਿਆ ਨਿਸ਼ਾਨਾ

'ਸਰਕਾਰ ਧਿਆਨ ਭਟਕਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤ ਰਹੀ ਸਿਆਸੀ ਹਥਿਆਰ'

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ): ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜੈਰਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਨੇ ਨਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੰਦਨ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ (ਮਹਿਲਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ) ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਵੱਡਾ ਹਮਲਾ ਬੋਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਨਾਕਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਜਨਤਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਭਟਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਐਕਸ 'ਤੇ ਇਕ ਪੋਸਟ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦਿਆਂ ਜੈਰਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਨੇ ਯਾਦ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਜਦੋਂ 2023 ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਅਤੇ ਹੱਦਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਪਰ ਹੁਣ ਅਚਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ 'ਯੂ-ਟਰਨ' ਲੈਂਦਿਆਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਇਸ ਵੇਲੇ ਐਲ.ਪੀ.ਜੀ.ਦੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ, ਊਰਜਾ ਸੰਕਟ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਝਟਕਿਆਂ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਸਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਜਨਤਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਮਹਿਲਾ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਨਵਾਂ ਪੈਂਤੜਾ ਖੇਡ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਮੇਸ਼ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੋਧਾਂ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦਾ ਦੋ ਰੋਜ਼ਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਸ਼ਨ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ 'ਮਾਡਲ ਕੋਡ' ਹੁਣ ਸਿਰਫ 'ਮੋਦੀ ਕੋਡ' ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ 'ਭਾਰਤ ਜੋੜੋ ਨਿਆਂ ਯਾਤਰਾ' ਦੌਰਾਨ ਜਾਤੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ 'ਤੇ 'ਅਰਬਨ ਨਕਸਲ' ਹੋਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਜੈਰਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ 29 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੋਈ ਸਰਬ-ਪਾਰਟੀ ਬੈਠਕ ਬੁਲਾਈ ਜਾਵੇ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 50 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੱਕ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਚਰਚਾ ਦੀ ਲੋੜ ਦੱਸੀ ਹੈ।

ਸਿੱਕਮ 'ਚ ਭਾਰੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਨੇ ਮਚਾਈ ਤਬਾਹੀ, ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕਣ ਕਾਰਨ ਸੜਕਾਂ ਬੰਦ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਉੱਤਰੀ ਸਿੱਕਮ ਵਿੱਚ ਅਚਾਨਕ ਹੋਈ ਭਾਰੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਨੇ ਜਨ-ਜੀਵਨ ਅਸਤ-ਵਿਅਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਚੁੰਗਥਾਂਗ ਵਿੱਚ ਕਰੀਬ 150 ਤੋਂ 200 ਸੈਲਾਨੀ ਫਸ ਗਏ ਹਨ। ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕਣ (ਲੈਂਡਸਲਾਈਡ) ਕਾਰਨ ਗੰਗਟੋਕ ਤੋਂ ਲਾਚੇਨ ਅਤੇ ਚੁੰਗਥਾਂਗ ਤੋਂ ਲਾਚੇਨ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸੈਲਾਨੀ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਪਾ ਰਹੇ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਲੈਕਟਰ ਅਨੰਤ ਜੈਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਢਿੱਗਾਂ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ ਸੜਕਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਲਾਕ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸੈਲਾਨੀ ਲਾਚੇਨ ਘੁੰਮਣ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਟਕ ਗਏ। ਫਿਲਹਾਲ ਸਾਰੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਈ.ਟੀ.ਬੀ.ਪੀ. ਕੈਂਪ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਲੈਕਟਰ ਅਨੰਤ ਜੈਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਤੁਰੰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਰਸਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਲਾਚੁੰਗ ਦੀ ਸੜਕ ਤੋਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਫਸੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਗੰਗਟੋਕ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਮੁਤਾਬਕ ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਬਾਰਿਸ਼ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੌਕਸ ਹੈ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਹੋਇਆ ਹਰੀਸ਼ ਰਾਣਾ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ

ਗਾਜ਼ੀਆਬਾਦ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ): ਇੱਛਾ ਮੌਤ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗਾਜ਼ੀਆਬਾਦ ਦੇ ਹਰੀਸ਼ ਰਾਣਾ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ, ਆਸ਼ੀਸ਼ ਨੇ ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ 9:40 ਵਜੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਗ੍ਰੀਨ ਪਾਰਕ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਵਿੱਚ ਚਿਤਾ ਨੂੰ ਅਗਨੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹਰੀਸ਼ ਦੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ, ਅਸ਼ੋਕ ਰਾਣਾ (62) ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦਿੱਤੀ। ਰੋਂਦੇ ਹੋਏ ਪਿਤਾ ਨੇ ਭੀੜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਕਿਹਾ: ''ਕੋਈ ਨਾ ਰੋਵੇ। ਪੁੱਤਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਜਾਵੇ। ਪੁੱਤ ਹੁਣ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜਨਮ ਲਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦਾ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਮਿਲੇ''।31 ਸਾਲਾ ਹਰੀਸ਼ ਨੇ ਕੱਲ੍ਹ, 24 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਏਮਜ਼, ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਆਖ਼ਰੀ ਸਾਹ ਲਏ। ਉਹ 13 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੋਮਾ ਵਿਚ ਸਨ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਹਰੀਸ਼ ਦੇ ਫੇਫੜੇ, ਦੋਵੇਂ ਗੁਰਦੇ ਅਤੇ ਕੌਰਨੀਆ ਦਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਛੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।ਹਰੀਸ਼ ਨੂੰ ਏਮਜ਼ ਵਿਖੇ ਪੈਸਿਵ ਯੂਥੇਨੇਸੀਆ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਮਾਰ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਬਾਹਰੀ ਜੀਵਨ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਇਲਾਜ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਰੀਜ਼ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 11 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਹਰੀਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਛਾ ਮੌਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਛਾ ਮੌਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਰੀਸ਼ ਨੂੰ 14 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਗਾਜ਼ੀਆਬਾਦ ਘਰ ਤੋਂ ਏਮਜ਼, ਦਿੱਲੀ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 16 ਮਾਰਚ ਨੂੰ, ਹਰੀਸ਼ ਦੀ ਫੀਡਿੰਗ ਟਿਊਬ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ: 48 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ '24 ਅਕਬਰ ਰੋਡ' ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ 24 ਅਕਬਰ ਰੋਡ ਸਥਿਤ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸਟੇਟ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ 28 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਕੰਪਲੈਕਸ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ।ਕਰੀਬ 48 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ 24 ਅਕਬਰ ਰੋਡ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਵਾਂ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਇੰਦਰਾ ਭਵਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੁਰਾਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜਾਰੀ ਸਨ।ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਾਧਿਆ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰਮੋਦ ਤਿਵਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਦਭਾਗਾ ਹੈ। ਚਰਚਾ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਾਂਗੇ।ਉੱਥੇ ਹੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਇਮਰਾਨ ਮਸੂਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਬਾਅ ਬਣਾ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਬਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ 11 ਅਸ਼ੋਕ ਰੋਡ ਜਾਂ ਪੰਤ ਮਾਰਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਭਟਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਹੁਣ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਗਾਇਬ ਹੋਏ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ 160 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ; ਫਰਜ਼ੀ ਖਾਤੇ 'ਚ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਟਰਾਂਸਫਰ !

ਪੰਚਕੂਲਾ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਕੋਟਕ ਮਹਿੰਦਰਾ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਥਿਤ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਪੰਚਕੂਲਾ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਗੁੰਮ ਹੋਈ ਫਿਕਸਡ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਕੂਲਾ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਫਿਕਸਡ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਡਾਇਵਰਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਧੋਖਾਧੜੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਜਦੋਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਐਫਡੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਫੰਡ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ। ਬੈਂਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪੈਸੇ ਨਿਗਮ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੈਸਾ ਕਦੇ ਵੀ ਨਿਗਮ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪੈਸੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੀ। ਕੋਟਕ ਮਹਿੰਦਰਾ ਬੈਂਕ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸਨੇ ਪੰਚਕੂਲਾ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਖਾਤਿਆਂ ਅਤੇ ਐਫਡੀ ਦਾ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਐਫਡੀਆਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਕੁੱਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਭਗ 160 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਨਿਗਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਰਾਜ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਨੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਿਲ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੋਟਕ ਮਹਿੰਦਰਾ ਬੈਂਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਤਿਆਂ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਚਕੂਲਾ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਿਨੈ ਕੁਮਾਰ ਨੇ 24 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਝ ਐਫਡੀਆਰ ਬੈਂਕ ਦੀ ਪੰਚਕੂਲਾ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਐਫਡੀਆਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੰਡ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ।

ਹੁਣ ਸ.ਫਰ ਕਰਨਾ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਮਹਿੰਗਾ ! 1 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਵਧ ਜਾਣਗੀਆਂ ਦਿੱਲੀ-ਮੇਰਠ ਟੋਲ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਮੇਰਠ ਵਿਚਕਾਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਖ਼ਬਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਰਸਤੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਸੇ ਖ਼ਰਚ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਈਵੇਅ ਅਥਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (ਐਨ.ਐਚ.ਏ.ਆਈ.) ਨੇ ਦਿੱਲੀ-ਮੇਰਠ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸਵੇਅ ਅਤੇ ਐਨਐਚ-9 'ਤੇ ਟੋਲ ਦਰਾਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਨਵੀਆਂ ਦਰਾਂ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਜਿਸਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਤੁਹਾਡੀ ਜੇਬ ਅਤੇ ਮਾਸਿਕ ਬਜਟ 'ਤੇ ਪਵੇਗਾ।ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਮੇਰਠ ਤੱਕ ਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜੀਪਾਂ ਵਰਗੇ ਹਲਕੇ ਵਾਹਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ-ਪਾਸੜ ਟੋਲ ?170 ਸੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਵਧ ਕੇ ?175 ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁੱਲ 265 ਰੁਪਏ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਨਿਯਮਤ ਯਾਤਰੀਆਂ ਲਈ ਮਾਸਿਕ ਪਾਸ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵੀ ਹੁਣ ਮਹਿੰਗੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ 5,840 ਰੁਪਏ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਫਾਸਟੈਗ ਪਾਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹੁਣ 3,075 ਰੁਪਏ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮੁੱਖ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸਵੇਅ 'ਤੇ ਸਗੋਂ ਐਨਐਚ-9 'ਤੇ ਛਿਜਰਸੀ ਟੋਲ ਪਲਾਜ਼ਾ 'ਤੇ ਵੀ ਹੁਣ 175 ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਜਾਏ 180 ਰੁਪਏ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਮੇਰਠ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਰਾਏ ਵੀ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ।

ਬੇਕਾਬੂ ਹੋ ਕੇ ਪਲਟੀ ਡਬਲ ਡੈਕਰ ਬੱਸ, ਦੋ ਦੀ ਮੌਤ

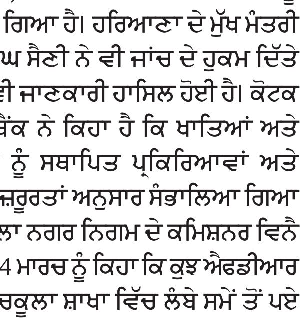

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ): ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕਰੋਲ ਬਾਗ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਬੀਤੀ ਦੇਰ ਰਾਤ ਇਕ ਦਰਦਨਾਕ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰਿਆ। ਝੰਡੇਵਾਲਨ ਮੰਦਰ ਨੇੜੇ ਇਕ ਡਬਲ-ਡੈਕਰ ਬੱਸ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਪਲਟ ਗਈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੋ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ 23 ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਦਸੇ ਸਮੇਂ ਬੱਸ ਵਿਚ ਤੀਹ ਯਾਤਰੀ ਸਵਾਰ ਸਨ।ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰੋਲ ਬਾਗ ਦੇ ਹਨੂੰਮਾਨ ਮੰਦਰ ਚੌਕ ਨੇੜੇ ਇਹ ਭਿਆਨਕ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰਿਆ। ਫਾਇਰ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਬੀਤੀ ਦੇਰ ਰਾਤ ਬੱਸ ਦੇ ਪਲਟਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ। ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਫਾਇਰ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਤੁਰੰਤ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੱਸ ਜੈਪੁਰ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ।

ਉੱਤਰ ਰੇਲਵੇ

ਖੁਲੀ ਟੈਂਡਰ ਸੂਚਨਾ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਤਰਫ ਤੋਂ ਮੰਡਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰ-ਟ੍ਰੈਕ, ਉੱਤਰ ਰੇਲਵੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੁਵਾਰਾ ਹੇਠਾ ਕੰਮ ਦੇ ਲਈ ਈ-ਟੈਂਡਰਾ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਤੋਂ ਟੈਂਡਰ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

1.	**ਕੰਮ ਦਾ ਨਾਮ :** ROK ਬੈਲੇਸਟ ਡਿਪੋ, DEN/Track/DLI ਦੇ ਅਧੀਨ, ਰੇਲਵੇ ਵੈਗਨਾਂ ਵਿਚ 65 ਮਿਮੀ ਗੇਜ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨ ਤੋਂ ਕਰੱਸ਼ਡ ਹਾਰਡ ਸਟੋਨ ਬੈਲੇਸਟ ਦੀ 43387 ਘਨ ਮੀਟਰ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਆਪੂਰਤੀ, ਸਟੇਕਿੰਗ ਅਤੇ ਲੋਡਿੰਗ ਦਾ ਕੰਮ, ਜੋ ਕਿ ਰੇਲਵੇ ਸਪੇਸਿਫਿਕੇਸ਼ਨ IS/RDSO-GE/0001: 2023 (ਫਰਵਰੀ 2023) ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਵੀਨਤਮ ਕਰੇਕਸ਼ਨ ਸਲਿਪ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੋਵੇ । ਬੈਲੇਸਟ ਕੇਵਲ ਨਿਦਰਿਸ਼ਟ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਰਥਾਤ ਰਾਮਕੁਮਾਰਪੁਰਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਏਰੀਯਾ, ਗ੍ਰਾਮ ਰਾਮਕੁਮਾਰਪੁਰਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਖੇਤਡੀ, ਜਿਲਾ ਝੁੰਝਨੂੰ (ਰਾਜਸਥਾਨ) ਜਾਂ ਖਾਨਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਏਰੀਯਾ (HSIIDC ਦੇ ਨਿਯੰਰਤਣ ਵਿਚ) ਤਹਿਸੀਲ ਤੋਸ਼ਾਮ, ਜਿਲ ਭਿਵਾਨੀ (ਹਰਿਆਣਾ), (ਉਕਤ ਦਰ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਲੀਡ ਅਤੇ ਲਿਫਟ, ਜੀਐਸਟੀ, ਕਰ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਕਿਸੀ ਵੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਤਿਰਿਕਤ ਭਗਤਾਨ ਦੇਯ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ) (ਟੈਂਡਰ ਮੰਗ ਸੂਚਨਾ-21-25-26-ਡਬਲਯੂਸੀ)
2.	**ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਲਾਗਤ :** ਰੁ: 9,41,64,755.48 /-
3.	**ਬਿਆਨਾ ਰਾਸ਼ੀ :** ਰੁ:
4.	**ਈ-ਟੈਂਡਰ ਭਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂ & ਈ-ਟੈਂਡਰ ਖੁਲਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂ:** ਈ-ਟੈਂਡਰ ਭਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਮਿਤੀ 02.04.2026 ਨੂੰ 15:00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਟੈਂਡਰ ਖੁਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ & ਈ-ਟੈਂਡਰ ਖੁਲਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 16.04.2026 ਨੂੰ 15:00 ਵਜੇ ਤਕ ।
5.	**ਟੈਂਡਰ ਦੀ ਵੈਂਬਸਾਈਟ ਜਿਥੋਂ ਟੈਂਡਰ ਪ੍ਰਪੱਤਰ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾਂ ਸਕਦਾ ਹੈ : www.ireps.gov.in** ਉਤੇ ਉਪਲਬੱਧ ਹੈ ।

ਨੰ: 128-ਡਬਲਯੂ/ਵ.ਮੰ.ਅਧਿ./ਸੰ./ਟੈਂਡਰ ਮੰਗ ਸੂਚਨਾ-21-25-26-ਡਬਲਯੂਸੀ ਮਿਤੀ : 24.03.2026 996/2026

ਗ੍ਰਾਹਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਮੁਸਕਾਨ ਦੇ ਨਾਲ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਦੋ ਥੰਮ੍ਹ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਟੈਕਸਦਾਤਾ : ਨਵੀਨ ਜਿੰਦਲ

ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ): ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨਵੀਨ ਜਿੰਦਲ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤ ਬਿੱਲ 2026 ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ, ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਦੂਰਦਰਸ਼ੀ ਰੋਡਮੈਪ ਕਿਹਾ ਜੋ 1.4 ਅਰਬ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਕਹਾਣੀ ਟੈਕਸਦਾਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਤਾਕਤ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਭਾਈਵਾਲ ਹਨ। ਵਿੱਤ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਅਭਿਆਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੱਸਦਿਆਂ, ਜਿੰਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਸ਼ਕਤ ਬਣਾਉਣ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਸ਼ਕਤ ਬਣਾਉਣ, ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਮਾਣ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਕੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬਿੱਲ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਾਭ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਗੇ।

ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿੰਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 80% ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਜੀਡੀਪੀ ਦੇ 60% ਤੋਂ ਵੱਧ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਵੀਨਤਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਆਈਟੀ ਨਿਰਯਾਤ 200 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲ ਸੈਕਟਰ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੇਸ਼ 100,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਟਾਰਟਅੱਪ ਅਤੇ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਯੂਨੀਕੋਰਨ ਦਾ ਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ? ?ਥੰਮ੍ਹ ਹੈ। ਜਿੰਦਲ ਨੇ ਟੈਕਸਦਾਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ’ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕ-ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਧਾਰੀ ਪਾਲਣਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਜੀਐਸਟੀ ਟੈਕਸਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 15 ਮਿਲੀਅਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2024-25 ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਜੀਐਸਟੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 22 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟੈਕਸਦਾਤਾ ਸ਼ੱਕੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਸਗੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਭਾਈਵਾਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿੰਦਲ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲਚਕਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਣਥੱਕ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਕੋਵਿਡ-19, ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਸਪਲਾਈ ਚੇਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਿਕਵਰੀ ਦਿਖਾਈ ਹੈ। ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ’ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ’ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਘਟਾਉਣ, ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦੇ ਬੋਝ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿਹਤਮੰਦ ਭੋਜਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੁਦਰਤੀ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਜੀਡੀਪੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਪਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਹਿਊਮਨ ਪੈਪੀਲੋਮਾਵਾਇਰਸ ਟੀਕਾਕਰਨ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਰਪੰਚਾਂ ਅਤੇ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ: ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਮੀਣਾ

➢ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਵਿੱਚ 7,767 ਲੜਕੀਆਂ ਦਾ ਟੀਕਾਕਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਜਲਦੀ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦੈ

ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਮੀਣਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਿਊਮਨ ਪੈਪੀਲੋਮਾਵਾਇਰਸ ਟੀਕਾਕਰਨ ਮੁਹਿੰਮ ਤਹਿਤ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ 7,767 ਲੜਕੀਆਂ ਦਾ ਟੀਕਾਕਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਜਲਦੀ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੀਰੋ-ਟੌਲਰੈਂਸ ਨੀਤੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਟੀਕਾਕਰਨ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਰਪੰਚਾਂ ਅਤੇ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰੇਗਾ।

ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ (ਐਮਐਮਓ), ਡਿਪਟੀ ਸੀਐਮਓ, ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਰਕਰ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਬਾਰੇ ਜਨਤਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਕੈਂਪ ਲਗਾਉਣਗੇ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਮੀਣਾ ਨੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿੰਨੀ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੇ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ ਵਿੱਚ ਸਰਵਾਈਕਲ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਐਚਪੀਵੀ ਟੀਕਾਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਿਊਮਨ ਪੈਪੀਲੋਮਾ ਵਾਇਰਸ ਟੀਕਾ ਟਾਈਪ 16 ਅਤੇ 18, ਜੋ ਸਰਵਾਈਕਲ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਟਾਈਪ 6 ਅਤੇ 11 ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਟੀਚੇ ਵਾਲੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਉਹ ਕਿਸ਼ੋਰ ਲੜਕੀਆਂ ਹਨ ਜੋ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਅਜੇ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਨੇ 28 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਦੇ ਲਾਡਵਾ ਕਸਬੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ 156 ਲੜਕੀਆਂ ਦਾ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਟੀਕਾਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਟੀਕਾਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਮੀਣਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟੀਕਾਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਰੇ ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਪੈਰਾ ਮੈਡੀਕਲ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟੀਕਾਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਸ਼ੋਰ ਲੜਕੀਆਂ ਖਾਲੀ ਪੇਟ ਨਾ ਹੋਣ। ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਕਿ ਕਿਸ਼ੋਰ ਲੜਕੀਆਂ ਖਾਲੀ ਪੇਟ ਨਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਟੀਕਾਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਣ ਲਈ ਦੇਣ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਾਸ਼ਤਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਸ਼ੋਰ ਲੜਕੀਆਂ ਲਈ ਕੈਂਪ ਸਾਈਟ ’ਤੇ ਰਿਫਰੈਸ਼ਮੈਂਟ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਮੀਨਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਟੀਕਾਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਲੜਕੀਆਂ 30 ਮਿੰਟ ਤੱਕ ਟੀਕਾਕਰਨ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕੈਂਪ ਸਾਈਟਾਂ ’ਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਟੀਕਾਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦਰਦ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਭਟਕਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਤਣਾਅ-ਸੰਬੰਧੀ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਭੀੜ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਮੀਣਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸ਼ੋਰ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਟੀਕਾਕਰਨ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਅਜੇ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਟੀਕਾਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਪਿਆਂ/ਸਰਪ੍ਰਸਤਾਂ ਤੋਂ OTP-ਅਧਾਰਤ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ। ਟੀਕਾਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਦਰਮਿਆਨੀ/ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀ ਲਈ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਟੀਕਾਕਰਨ ਸੈਸ਼ਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੇਂਦਰਾਂ ’ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿਹਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ (ਦਰਦ, ਹਲਕਾ ਬੁਖਾਰ, ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਦਰਦ) ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਰਾਸੀਟਾਮੋਲ ਲੈਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂ-ਵਿਨ ਪੋਰਟਲ ’ਤੇ ਸਾਰੀ ਟੀਕਾਕਰਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਯੋਗ ਕਿਸ਼ੋਰ ਲੜਕੀਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕਾਂ, ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਰਕਰਾਂ, ਆਸ਼ਾ (ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਮਾਜਿਕ ਸਿਹਤ ਕਾਰਕੁਨਾਂ), ਭਾਈਚਾਰਕ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਟੀਕਾ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਮੁਫ਼ਤ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਮੀਣਾ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿਕਾਸ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਡੀਡੀਪੀਓ) ਅਤੇ ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਰਕਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਰਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਟਾਂ ਦੇ ਭੱਠਾ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੱਠਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਮੀਣਾ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਉਤਸਵ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਵਿੱਚ, ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਕੇ, ਦਾਖਲਾ ਉਤਸਵ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਯੋਗ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਐਸਡੀਐਮ ਪਿਹੋਵਾ ਅਨਿਲ ਦੂਨ, ਸਿਟੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਸ਼ੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਸੀਐਮਓ ਡਾ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਨੋਦ ਕੌਸ਼ਿਕ, ਡੀਡੀਪੀਓ ਵਿਕਾਸ ਕੁਮਾਰ, ਡੀਆਈਓ ਡਾ. ਸ਼ੈਲਜਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

2047 ਤੱਕ ਵਿਕਸਤ ਹਰਿਆਣਾ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਰੋਡਮੈਪ :ਸ਼ਿਆਮ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ

ਜਗਾਧਰੀ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਿਆਮ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਹਰਿਆਣਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਰਾਹ ’ਤੇ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ 2047 ਤੱਕ ਵਿਕਸਤ ਹਰਿਆਣਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਕ ਰੋਡਮੈਪ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿਖਰਲੇ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਢਾਈ ਗੁਣਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਉਪਲਬਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 2005 ਤੋਂ 2014 ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 45 ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਸਨ, ਜਦਕਿ 2015 ਤੋਂ 2025 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 80 ਨਵੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਪ੍ਰੈਲ 2024 ਤੋਂ ਮਾਰਚ 2025 ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਕੁੱਲ ਨਿਰਯਾਤ 19.10 ਬਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ 24 ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ’ਤੇ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਲਾਭ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

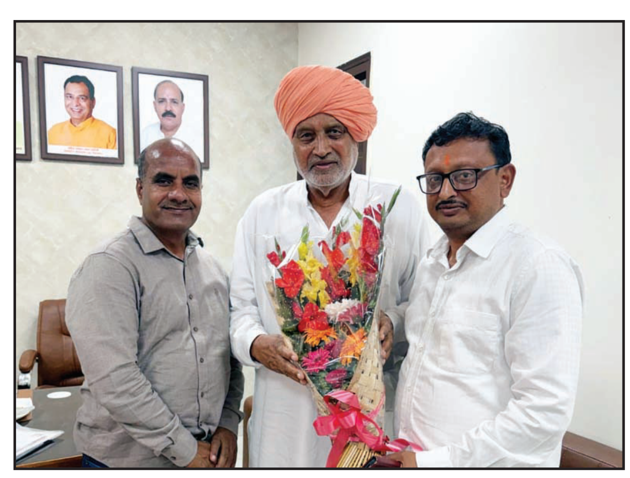

ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 2015 ਤੋਂ 2025 ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਉਦਯਮ ਅਤੇ ਉਦਯਮ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪੋਰਟਲ ’ਤੇ 20 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਐਮਐਸਐਮਈ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦ ਠਸਕਾ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੀਡੀਆ ਇੰਚਾਰਜ ਕਪਿਲ ਮਨੀਸ਼ ਗਰਗ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਅਤੇ ਵਰਕਰ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ’ਚ ਥਾਨੇਸਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਏ: ਅਸ਼ੋਕ ਅਰੋੜਾ

➢ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ-ਕੈਥਲ ਅਤੇ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ-ਯਮੁਨਾਨਗਰ ਚਾਰ-ਮਾਰਗੀ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ

ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਥਾਨੇਸਰ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਅਸ਼ੋਕ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਥਾਨੇਸਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ-ਕੈਥਲ ਵਾਇਆ ਢਾਂਡ ਚਾਰ-ਮਾਰਗੀ ਅਤੇ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ-ਯਮੁਨਾਨਗਰ ਚਾਰ-ਮਾਰਗੀ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ, ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਜਲਦੀ ਹੀ ਜਨਤਾ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸ਼ੋਕ ਅਰੋੜਾ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਕੇਡੀਬੀ ਰੋਡ ’ਤੇ ਆਪਣੇ ਅਦਾਰੇ ’ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੌਂਸਲਰ ਮਨੂ ਜੈਨ, ਕੌਂਸਲਰ ਰਾਜੇਂਦਰ ਸੈਣੀ, ਕੌਂਸਲਰ ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਿੰਸ, ਵਿਵੇਕ ਭਾਰਦਵਾਜ ਡੱਬੂ, ਸੁਨੀਲ ਰਾਣਾ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ, ਟੇਕਚੰਦ ਬਰਨਾ, ਯੂਥ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੁਲਦੀਪ ਢਿੱਲੋਂ, ਸਾਬਕਾ ਕੌਂਸਲਰ ਓਮਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਓਪੀ, ਬਬਲੂ ਗਰਗ, ਮੁਕੇਸ਼ ਵਾਲਮੀਕਿ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੌਦਗਿਲ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਭਾਰਦਵਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਅਸ਼ੋਕ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਬਾਈਪਾਸ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਬਾਈਪਾਸ ਵਿਕਲਪ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਮੇਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਫਲੋਰ ’ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਝੋਨੇ ਦੇ ਘੁਟਾਲੇ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਊ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਿੱਚ ਝੋਨੇ ਦੇ ਘੁਟਾਲੇ ’ਤੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਚੌਲ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੌਲਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਘੱਟ ਕੀਮਤ ’ਤੇ ਝੋਨਾ ਖਰੀਦਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਝੋਨਾ ਘੱਟ ਕੀਮਤ ’ਤੇ ਨਾ ਵੇਚਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਪਹੁੰਚੇ, ਇਸ ਲਈ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਚੌਲ 67 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਬਜਾਏ 65 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵਸੂਲੇ ਜਾਣ। ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਨਮੀ ਵੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੰਬਾਈਨ ਹਾਰਵੈਸਟਿੰਗ ਨਮੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਮੀ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਹਸਪਤਾਲਾਂ ’ਤੇ ਆਯੁਸ਼ਮਾਨ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ?600 ਕਰੋੜ ਬਕਾਇਆ ਹਨਅਸ਼ੋਕ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਯੁਸ਼ਮਾਨ ਯੋਜਨਾ ਕਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਜਨਤਾ ਆਯੁਸ਼ਮਾਨ ਯੋਜਨਾ ਕਾਰਡ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ’ਤੇ ਆਯੁਸ਼ਮਾਨ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ?600 ਕਰੋੜ ਬਕਾਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਫੰਡ ਜਲਦੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਹਸਪਤਾਲ ਆਯੁਸ਼ਮਾਨ ਯੋਜਨਾ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਣ।

ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਦੀ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਾਰੇ ਸੁਝਾਅ

ਅਸ਼ੋਕ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਦੀ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਦੇ ਕਈ ਵਾਰਡਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਨ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਦੀ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਨਹਿਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਅਮੀਨ ਰੋਡ ਨੂੰ ਚੌੜਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖੇਦਰੀ ਰਾਮਨਗਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬਾਈਪਾਸ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਉਠਾਈ। ਸਰਕਾਰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਿਪਲੀ ਵਿੱਚ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪਿਪਲੀ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਦੀ ਮਾੜੀ ਹਾਲਤ ਕਾਰਨ, ਬੱਸਾਂ ਚੌਰਾਹੇ ’ਤੇ ਰੁਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਜਾਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਤੱਥ ’ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਕਿ 2015 ਵਿੱਚ, ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿਪਲੀ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਤਰਜ਼ ’ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੰਮ ਢਾਈ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਤਰ ਰੇਲਵੇ

ਈ-ਨਿਵਿਦਾ (ਈ-ਪ੍ਰੋਕਯੂਮੈਂਟ) ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਨਿਵਿਦਾ ਮੰਗ

ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਤ ਕੰਮ ਦੇ ਲਈ ਸੀਨੀਅਰ ਮੰਡਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰ/ III, ਉਤਰ ਰੇਲਵੇ, ਦਿੱਲੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਈ-ਟੈਂਡਰ ਦੀ ਮੰਗ।

1	ਕੰਮ ਦਾ ਨਾਮ : ਐਸਐਸਈ/ਡਬਲਯੂ/ਏਐਨਵੀਟੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਨੰਦ ਵਿਹਾਰ ਟਰਮੀਨਲ ਵਿਚ ਸਟੇਸ਼ਨ ਭਵਨ ਦੀ ਪਾਣੀ ਰੋਧਕ ਮੁਰੰਮਤ, ਪਾਵਰ ਹਾਊਸ ਨੰਬਰ 04 ਵਿਚ ਸਟਾਫ ਟਾਇਲਟਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦੇ ਲਈ ਵਖ ਟਾਇਲਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਆਰਪੀਐਫ ਸਟਾਫ ਦੇ ਲਈ ਪਾਰਸਲ ਸ਼ੇਡ ਦੇ ਡੀਐਲਆਈ ਕਿਨਾਰੇ ਤੇ ਦੋ ਟਾਇਲਟ ਪਰਿਸਰਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ, ਆਨੰਦ ਵਿਹਾਰ ਟਰਮੀਨਲ ਦੀ ਦੂਜੀ ਮੰਜਿਲ ਤੇ ਚਾਰ ਆਰਪੀਐਫ ਸੁਰੱਖਿਆ ਚੇਕ ਪੋਸਟਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਤੇ ਆਰਪੀਐਫ ਬੈਰਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਕੰਮ, ਅਤੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗ ਲਾਈਨ 1 ਤੋਂ 5 ਅਤੇ ਸਟੇਬਲਿੰਗ ਲਾਈਨ 1 ਤੋਂ 3 ਦੇ ਲਈ ਪੁਰਾਣੀ ਜੰਗਾਲ ਲਗੀ ਜੀਆਈ ਪਾਣੀ ਪਾਈਪਲਾਈਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸਥਾਪਨ, ਨਾਲ ਹੀ ਸਿਕ ਲਾਈਨ ਅਤੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗ ਲਾਈਨ ਕੰਪਲੈਕਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕੰਮ।	
2	ਕੰਮ ਦੀ ਅੰਦਾਜਨ ਲਾਗਤ (ਰੁਪਏ)	Rs. 3,19,68,703.95/- (ਰੁਪਏ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਉਨੀ ਲਖ ਅਠਾਠ ਹਜਾਰ ਸਤ ਸੌ ਤਿੰਨ ਅਤੇ ਪੰਚਾਨਵੇ ਪੈਸੇ ਕੇਵਲ)
3	ਬਿਆਨਾ ਰਾਸ਼ੀ (ਰੁਪਏ)	Rs. 3,09,900.00/- (ਰੁਪਏ ਤਿੰਨ ਲਖ ਨੌ ਹਜਾਰ ਨੌ ਸੌ ਕੇਵਲ)
4	ਨਿਵਿਦਾ ਫਾਰਮ ਦਾ ਮੁਲ (ਰੁਪਏ)	Rs. 0.00
5	ਨਿਵਿਦਾ ਬੋਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਟੈਂਡਰ ਖੋਹਲਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂ	16.04.2026 ਨੂੰ 15:00 ਤਕ ।
6	ਵੈਬਸਾਈਟ ਵੇਰਵਾ ਜਿਥੋਂ ਨਿਵਿਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ	ਨਿਵਿਦਾ www.ireps.gov.in ਵੈਬਸਾਈਟ ਉਤੇ ਉਪਲਬਧ।
7	ਅਲੋਕੇਸ਼ਨ	04-410-32

- ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਈ-ਟੈਂਡਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੇ ਲਈ ਭਾਰਤੀਯ ਰੇਲਵੇ ਈ-ਪ੍ਰੋਕਯੋਰਮੈਂਟ ਸਿਸਟਮ) (IREPS) ਸਾਈਟ ਯਾਨੀ www.ireps.gov.in ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
- ਸਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਲਈ ਕਿਰਪਾ ਟੈਂਡਰ ਦਸਤਾਵੇਜ ਦੇਖੋ।
- ਮੈਨੂੰਅਲ ਟੈਂਡਰ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।
- ਟੈਂਡਰ ਦਸਤਾਵੇਜ ਅਤੇ ਬਿਆਨਾ ਦੀ ਲਾਗਤ ਕੇਵਲ ਨੈਟ ਬੈਕਿੰਗ ਜਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਗੇਟਵੇ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਨੰ. :128-W/280/ਈ-ਨਿਵਿਦਾ ਸੂਚਨਾ/53-2025-26/W-3 ਮਿਤੀ: 24.03.2026

1003/2026

ਗ੍ਰਾਹਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਮੁਸਕਾਨ ਦੇ ਨਾਲ

Printed, Published & Editied by Jaskirat Singh on behalf of Charhdikala Printing Press Pvt. Ltd. Patiala & Printed at I.G. Printers Press Pvt. Ltd., 104 D.S.I.D.C. Complex, Okhla Indl. Area, Phase-1, New Delhi Keeper Jagpal Singh Published at office of Daily Charhdikala 202, INS Bldg, Rafi Marg, New Delhi.

PRGI (RNI) Regd. No. 57283/1994 -Editor: Jaskirat Singh

ਜਸਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਐਡੀਟਰ, ਪ੍ਰਿੰਟਰ, ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਨੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਚੜ੍ਹਦੀਕਲਾ, ਚੜ੍ਹਦੀਕਲਾ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੈਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਲਈ ਆਈ.ਜੀ. ਪ੍ਰਿੰਟਰਜ਼ ਪ੍ਰੈਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ 104, ਡੀ.ਐਸ.ਆਈ.ਡੀ.ਸੀ. ਕੰਪਲੈਕਸ, ਔਖਲਾ ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਅਲ ਏਰੀਆ, ਫੇਜ਼-1, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਕੀਪਰ ਜਗਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਛਪਵਾ ਕੇ ਦਫ਼ਤਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਚੜ੍ਹਦੀਕਲਾ 202, ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ. ਬਿਲਡਿੰਗ, ਰਫੀ ਮਾਰਗ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ।

PRGI (RNI) Regd. No. 57283/1994 -ਸੰਪਾਦਕ: ਜਸਕੀਰਤ ਸਿੰਘ

ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ: ਮੇਘਵਾਲ

ਅਸੰਧ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ): ਅਸੰਧ ਹਲਕੇ ਦੇ ਬੱਲਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਟੀਮ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਨੌਜਵਾਨ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਬੱਲਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਾਰ ਪਾ ਕੇ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਅਰਜੁਨ ਰਾਮ ਮੇਘਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਬਲਬੂਤੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਵਰਕਰ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਕਿ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ।

ਭਾਜਪਾ ਸਿਖਲਾਈ ਮਹਾਂ ਅਭਿਆਨ ਨਾਲ ਸੰਗਠਨ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ - ਘਣਸ਼ਿਆਮ ਦਾਸ ਅਰੋੜਾ

ਯਮੁਨਾਨਗਰ / ਜਗਾਧਰੀ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : : ਭਾਜਪਾ ਸਿਖਲਾਈ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਅਤੇ ਅਟੁੱਟ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦ ਵਰਗੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ’ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਧਾਇਕ ਘਣਸ਼ਿਆਮ ਦਾਸ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰਨ ਲਈ ਆਯੋਜਿਤ ਮੰਡਲ ਪੱਧਰੀ ਸਿਖਲਾਈ ਮੁਹਿੰਮ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਬਹੁਤ ਧੂਮਧਾਮ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ।

ਭਾਜਪਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜੇਸ਼ ਸਪਰਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਯਮੁਨਾਨਗਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੰਡਲ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਪੰਡਿਤ ਦੀਨਦਿਆਲ ਉਪਾਧਿਆਏ ਸਿਖਲਾਈ ਮਹਾਂ ਅਭਿਆਨ 2026 ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੰਡਲ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਹ ਊਰਜਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ ’ਤੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਿਖਲਾਈ ਕੈਂਪ ਦੌਰਾਨ ਵਿਧਾਇਕ ਘਣਸ਼ਿਆਮ ਦਾਸ ਅਰੋੜਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜੇਸ਼ ਸਪਰਾ, ਓਬੀਸੀ ਮੋਰਚਾ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਦਨ ਚੌਹਾਨ, ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਮੇਅਰ ਸੁਮਨ ਬਾਹਮਣੀ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਾਕੇਸ਼ ਤਿਆਗੀ, ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਰੋਜ਼ੀ ਮਲਿਕ ਆਨੰਦ, ਸੀਨੀਅਰ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਭਾਰਤ ਭੂਸ਼ਣ ਜੁਆਲ, ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਾਮ ਨਿਵਾਸ ਗਰਗ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸਿੰਗਲਾ ਨੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ।

ਉਤਰ ਰੇਲਵੇ

ਖੁਲ੍ਹੀ ਈ-ਨਿਵਿਦਾ ਸੂਚਨਾ

ਭਾਰਤ ਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਵਲੋਂ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਮੰਡਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰ/ਫਸਟ ਉਤਰ ਰੇਲਵੇ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਮਨ ਕੰਮ ਦੇ ਲਈ ਈ ਟੈਂਡਰ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਨਿਵਿਦਾਵਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕੰਮ ਦਾ ਨਾਮ	1. ਸਹਾਇਕ ਮੰਡਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰ/ਕਰਨਾਲ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਨਕੇ ਸੇਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਐਲਸੀ-5,6, 8, 1, 21, 27, 27ਏ, 28, 46 ਅਤੇ ਡੀਯੂਕੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਐਲਸੀ ਨੰਬਰ 91, 65, 66, 77, 82, 81, 101 ਤੇ ਐਲਐਚਐਸ ਵਿਚ ਕੁਲ ਕਵਰ ਸ਼ੇਡ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ। 2. ਸਹਾਇਕ ਮੰਡਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰ/ਪਾਨੀਪਤ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਸਐਸਈ/ਡਬਲਯੂ/ ਸੋਨੀਪਤ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਜਲਭਰਾਵ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਅਤੇ ਜਲਰੋਧੀਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਨਾਲੀਦਾਰ ਨਾਲੀਆਂ (ਆਰਯੂਬੀ) ਵਿਚ ਜਲਭਰਾਵ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਾਲੀਦਾਰ ਖੂਹਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ, ਪਹੁੰਚ ਮਾਰਗ ਤੇ ਉਭਾਰ ਬਨਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਸਾਰੀ ਜੋੜਾਂ ਦੀ ਸੀਲਿੰਗ ਜਿਹੇ ਪਾਣੀ ਨਿਕਾਸੀ ਸੁਧਾਰ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। 3. ਸਹਾਇਕ ਮੰਡਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰ/ਕਰਨਾਲ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਸਐਸਈ/ਡਬਲਯੂ/ਕਰਨਾਲ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਅਮੀਨ ਤੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਰੇਲ ਪਧਰ ਤੋਂ ਉਚ ਪੱਧਰ ਤਕ ਉਚਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਕਰਨਾ।		
ਅੰਦਾਜਨ ਲਾਗਤ (₹)	1. ₹13,77,,29,209.07 2. ₹2,32,50,329.99 3. ₹2,75,49,331.28		
ਬਿਆਨਾ ਰਾਸ਼ੀ (₹)	ਬਿਆਨਾ ਰਾਸ਼ੀ ਨੈਟ ਬੈਕਿੰਗ ਜਾਂ ਕੇਵਲ ਭੁਗਤਾਨ ਗੇਟਵੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ) ਨੋਟ: ਐਫ.ਡੀ.ਆਰ. ਜਾਂ ਡਿਮਾਂਡ ਡ੍ਰਾਫਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਈ.ਐਮ.ਡੀ. ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਰੇਲਵੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 2015/ਸੀਈ-I/5/1 ਮਿਤੀ 31.08.2016 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਈ.ਆਰ.ਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਉਤੇ ਮੰਗ ਨਿਵਿਦਾ ਦੇ ਲਈ		
	1. ₹27,54,600/-	2. ₹4,65,100/-	3. ₹5,51,000/-
ਸਮਾਪਨ ਅਵਧੀ	1. 12 ਮਹੀਨੇ	2. 06 ਮਹੀਨੇ	3. 12 ਮਹੀਨੇ
ਈ-ਨਿਵਿਦਾ ਖੋਹਲਣ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂ	17.04.2026 ਨੂੰ 15.00 ਵਜੇ ਤਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਵਿਦਾ ਖੁਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਤੀ 17.04.2026 ਨੂੰ 15:00 ਵਜੇ।		
ਨਿਵਿਦਾ ਦੀ ਵੈਬ ਸਾਈਟ ਜਿਥੋਂ ਨਿਵਿਦਾ ਫਾਰਮ ਖਰੀਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ	www.ireps.gov.in ਉਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ		
ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮ: ਟ੍ਰੈਕ ਕੰਮ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਵਿਲ ਕੰਮ।			

ਨੋਟ:- ਹਲਫਨਾਮਾ ਨਥੀ-XXIV ਜਰੂਰੀ ਰੂਪ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਿਵਿਦਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਥੀ ਨਵੇਂ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਨਥੀ ਦਸਤਾਵੇਜ ਨਿਵਿਦਾ ਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਤਸਦੀਕਸ਼ੁਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦੇ।

ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ: 128-ਡਬਲੂ/280/ਨਿਵਿਦਾ ਸੂਚਨਾ/25-26/ਡਬਲੂ-I (NIT-52-54) ਮਿਤੀ :25.03.2026

1012/2026

ਗ੍ਰਾਹਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਮੁਸਕਾਨ ਦੇ ਨਾਲ

ਗੁੰਮਰਾਹ ਹੋਈ ਲੜਕੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਮਾਪੇ

ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਮੇਰਠ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਥਾਣਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਯਾਗ ਕਾਲੋਨੀ ਸਥਿਤ ਮਕਾਨ ਨੰਬਰ 48 ਨਿਵਾਸੀ ਪ੍ਰੇਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੰਤੋਸ਼ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ। 64 ਸਾਲਾ ਪ੍ਰੇਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬਿਜਲੀ ਮਹਿਕਮੇ ਤੋਂ ਰਿਟਾਇਰਡ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲੜਕੀ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਸੰਨ 2006 ਵਿਚ ਮਿਸ ਮੇਰਠ ਰਹਿ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੂਹਰੇ ਹੱਤਿਆਕਾਂਡ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸੀ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਵੀ ਇਸਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਹਿਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੌਕਾ ਏ ਵਾਰਦਾਤ ਉਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਪ੍ਰੇਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਸੱਟ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਨ, ਤਾਂ ਹੱਥ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਚਾਕੂ ਦੇ ਵਾਰ ਦੇ ਜ਼ਖਮ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ 62 ਸਾਲਾ ਸੰਤੋਸ਼ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਗਲਾ ਘੋਟ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਬੀਤੀ ਰਾਤ ਦੇ ਵਕਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਸਨ। ਘਰ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਅਤੇ ਖਿੰਡੀਆਂ ਅਲਮਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਖਿੰਡਿਆ-ਪੁੰਡਿਆ ਸਮਾਨ ਦੇਖ ਕੇ ਇਹੀ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਲੁੱਟਮਾਰ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਇੱਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅੱਖਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਘਰ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਰੋਲਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੱਤਿਆ ਜਾਂ ਹੱਤਿਆਰੇ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਸਨ।

ਖ਼ੈਰ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪੰਚਨਾਮਾ ਭਰ ਕੇ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੇ ਲੜਕੇ ਗੌਰਵ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਗੌਰਵ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰੇਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲਾਕਰ ਦੀ ਚਾਬੀ, ਕਰੀਬ 6 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਐਫ. ਡੀ. ਦੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ, ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਨਕਦ, ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਅਤੇ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ, ਜੋ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਏ ਸਨ, ਘਰੋਂ ਗਾਇਬ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸੇ ਵਕਤ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰੇਮਵੀਰ ਦਾ ਚੋਰੀ ਕੀਤਾ ਮੋਬਾਇਲ ਮਿਲਾਇਆ, ਪਰ ਸਵਿੱਚ ਔਫ ਮਿਲਿਆ।

ਹੁਣ ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਬੱਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੇਵਲ ਲੁੱਟਮਾਰ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਹਤਿਆਰੇ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਨ ਨਾ ਛੱਡਦੇ। ਲਾਕਰ ਦੀ ਚਾਬੀ, ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀ ਲੜਕੀ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਤੇ ਗਿਆ, ਜੋ ਮਿਸ ਮੇਰਠ ਰਹਿ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਸਾਲ ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਈ, ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਅਗਵਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖਵਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦੀ ਮਾਂ ਸੰਤੋਸ਼ ਨੇ ਅਮਰੋਹਾ ਨਿਵਾਸੀ ਅਜੇਂਦਰ, ਉਸਦੀ ਭੈਣ ਅੰਜੂ ਜੋ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦੀ ਸਹੇਲੀ ਵੀ ਸੀ, ਅੰਜੂ ਦੇ ਚਾਚਾ ਧਰਮਪਾਲ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀ ਸੋਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਨਿਵਾਸੀ ਸਹਿਬਾਜਪੁਰ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਲੜਕਿਆਂ ਦਾ ਨਾਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਸੰਤੋਸ਼ ਦੇਵੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਬੇਟੀ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਮਰੋਹਾ ਤੋਂ ਮੇਰਠ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਅੰਜੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਅਗਵਾ ਕਰਕੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਏ। ਘਟਨਾ ਦੇ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਅੰਜੂ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਅਜੇਂਦਰ ਅਤੇ ਨਾਮਜਦ ਸੋਨੂੰ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ।

ਤਿੰਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਕਰਵਾਉਣੀ ਪਈ ਤਾਂ ਅੰਜੂ ਦੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਵੀ ਹੋ ਗਈ। ਸੁਸ਼ੀਲ ਪੁੱਤਰ ਕਿਰਪਾਲ ਅਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਪੁੱਤਰ ਬਲਰਾਜ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਵਰਣਨਯੋਗ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਖੁਦ ਅਜੇਂਦਰ ਅਤੇ ਸਹੇਲੀ ਅੰਜੂ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅਜੇਂਦਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਦੱਸ ਕੇ ਉਲਟਾ ਆਪਣੀ ਮਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਦੋਂ ਕੇਵਲ ਮਾਰ ਕੁਟਾਈ ਦਾ ਕੇਸ ਹੀ ਬਣਾ ਕੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਹੇਲੀ ਅੰਜੂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਰਠ ਵਿਚ ਹੀ ਕਿਤੇ ਅਲੱਗ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਮੋਬਾਇਲ ਨੰਬਰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਤੇ ਫੋਨ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਸਵਿੱਚ ਔਫ ਸੀ।

ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਕਿ ਪ੍ਰੇਮਵੀਰ ਆਪਣੀ ਵਸੀਅਤ ਵਿਚ ਲੜਕੀ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਕਾਰਨ ਪਰਿਵਾਰਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚ ਤਰੇੜ ਪਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਵੀ ਗਾਇਬ ਸਨ, ਤਾਂ ਲਾਕਰ ਦੀ ਚਾਬੀ ਵੀ, ਜੋ ਲਾਕਰ ਪ੍ਰੇਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਂ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਕਾਰਨ ਸੀ ਅਜੇਂਦਰ। ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਉਤੇ ਅਜੇਂਦਰ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜੇਂਦਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇਸ ਦੂਹਰੇ ਹੱਤਿਆਕਾਂਡ ਨੂੰ ਅੰਜ਼ਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਅਜੇਂਦਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਘਰੋਂ ਗਾਇਬ ਸੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਸਦੀ ਚਚੇਰੀ ਭੈਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦੀ ਸਹੇਲੀ ਅੰਜੂ ਵੀ ਗਾਇਬ ਸਨ। ਮਾਮਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲਝ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪੂਰਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਘਰ ਨਹੀਂ ਆਈ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਰ ਕੁਝ ਵੀ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਿਆ।

ਪੁਲਿਸ ਹੈਰਾਨ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ ਕਿ ਉਦੋਂ ਹੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰੇਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੋਬਾਇਲ ਤੋਂ ਫੋਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਜੋ ਸਰਵਿਲਾਂਸ 'ਤੇ ਲੱਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਫੋਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਨਾਪਦੇ ਹੋਏ ਮੇਰਠ ਦੇ ਟੋਪੀ ਨਗਰ ਖੇਤਰ ਪਹੁੰਚੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦਾ ਮਕਾਨ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਆਪਣੀ ਸਹੇਲੀ ਅੰਜੂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਰਿਹਾ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੋਵੇਂ ਘਰੇ ਹੀ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਲਾਕਰ ਦੀ ਚਾਬੀ, ਐਫ. ਡੀ. ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ, 50 ਹਜ਼ਾਰ ਨਕਦੀ, ਵਸੀਅਤਨਾਮਾ ਅਤੇ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਆਦਿ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਲਏ ਗਏ, ਜੋ ਦੋਹਰੇ ਹੱਤਿਆਕਾਂਡ ਸਮੇਂ ਗਾਇਬ ਸਨ। ਹੁਣ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਉਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਯਾਨਿ 17 ਨਵੰਬਰ 1008 ਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਅੰਜੂ ਨੂੰ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੇ ਵੱਡੇ ਛਾਪੇ ਵਾਲਾ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਕੁਰਤਾ ਪਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਜੂ ਨੇ ਗੁਲਾਬੀ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੀ ਟੀ-ਸ਼ਰਟ। ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਚਸ਼ਮਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਕਲਾਵਾ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਧਾਗਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਅਤੇ ਅੰਜੂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਛਤਾਵਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਂ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਨਫਰਤ ਭਰੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਵੀ ਨਫਰਤ ਉਗਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਹੇਲੀ ਅੰਜੂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਪਿਓ ਦੀ ਹੱਤਿਆਕੀਤੀ ਹੈ।

ਉਸਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਕਦੀ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਿਆਰ ਦੀ ਥਾਂ ਨਫਰਤ ਹੀ ਮਿਲੀ। ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰੇਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਰਾ ਗੌਰਵ ਗੱਲ-ਗੱਲ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਸੰਤੋਸ਼ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਤੇ ਉਂਗਲਾਂ ਉਠਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ (ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ) ਨਜਾਇਜ਼ ਸੰਤਾਨ ਦੀ ਗਾਲੀ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਥੇ ਹੀ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਸੀਅਤ ਵਿਚ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਭ ਕੁਝ ਭੈਣ ਸੋਨੀਆ ਅਤੇ ਭਰਾ ਗੌਰਵ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਉਸਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਉਸਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ। ਇਸੇ ਸਭ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸਨੇ ਇਸ ਦੋਹਰੇ ਹੱਤਿਆਕਾਂਡ ਨੂੰ ਅੰਜ਼ਾਮ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਇਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 10 ਨਵੰਬਰ 2009 ਦੀ ਰਾਤ ਦੇ ਕਰੀਬ ਅੱਠ ਵਜੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਮੰਮੀ ਸੰਤੋਸ਼ ਨੇ ਫੋਨ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੇਰੀ ਮਾਸੀ ਮੰਜੂ ਅਤੇ ਮਾਮਾ ਮਹੀਪਾਲ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰਨਾ, ਜਦਕਿ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੇ ਬੱਸ ਇੰਨਾ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਲਈ। ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਹਰ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਇਆ।

ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਮਾਂ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਹੇਲੀ ਅੰਜੂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਾਤੀ ਸਾਢੇ 9 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੀ। ਉਸ ਵਕਤ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰੇਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਹਰ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਸਨ ਤਾਂ ਮੰਮੀ ਬੈਡਰੂਮ ਵਿਚ। ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਅੰਜੂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਡਰੂਮ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਮੰਗੇ। ਇਹ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਮਾਂ ਸੰਤੋਸ਼ ਨੇ ਅੰਜੂ ਦੇ ਲਈ ਮਾੜੇ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲੇ। ਇਹ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਇਸ 'ਤੇ ਸੰਤੋਸ਼ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦੇ ਥੱਪੜ ਮਾਰਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਹ ਭੜਕ ਗਈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਆਪਾ ਗੁਆ ਬੈਠੀ। ਉਸਨੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਮਾਂ ਸੰਤੋਸ਼ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗੀ ਤਾਂ ਸੰਤੋਸ਼ ਦੀ ਨੱਕ ਤੋਂ ਖੂਨ ਵਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਅਤੇ ਅੰਜੂ ਘਬਰਾ ਗਈਆਂ। ਤਾਂ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੇ ਮਾਂ ਸੰਤੋਸ਼ ਦੇ ਨੱਕ ਉਤੇ ਕ੍ਰੀਮ ਲਗਾਈ, ਤਾਂ ਜੋ ਖੂਨ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਉਸਨੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਮਹਿਜ਼ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਦਮ ਤੋੜ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਘਬਰਾ ਕੇ ਉਸਨੇ ਅੰਦਰ ਤੋਂ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਕਰ ਲਿਆ। ਖਿੜਕੀਆਂ ਦੇ ਪਰਦੇ ਵੀ ਤਾਣ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਜਾਵੇ ਪਰ ਉਸੇ ਵਕਤ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰੇਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ। ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ।

ਕਰੀਬ ਇਕ ਘੰਟਾ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਅਤੇ ਅੰਜੂ ਬੰਦ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਫਿਰ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰੇਮਵੀਰ ਅੰਦਰ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਗਾਲਾਂ ਦੇਣ ਲੱਗਿਆ। ਇਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦਾ ਧੱਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰੇਮਵੀਰ ਦਾ ਸਿਰ ਦੀਵਾਰ ਨਾਲ ਜਾ ਟਕਰਾਇਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੇ ਫਲ ਕੱਟਣ ਵਾਲੇ ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਹੀ ਪਲ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦਮ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੇ ਸਾਰਾ ਘਰ ਫਰੋਲਿਆ। ਅਲਮਾਰੀ ਵਿਚ ਰੱਖੀ ਲਾਕਰ ਦੀ ਚਾਬੀ, ਵਸੀਅਤਨਾਮਾ, ਐਫ. ਡੀ. ਰਸੀਦਾਂ, 50 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਨਕਦ, ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰੇਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਤਾਂ ਬੈਡ ਅਤੇ ਅਲਮਾਰੀ ਤੋਂ ਕੱਪੜੇ ਆਦਿ ਕੱਢ ਕੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਖਿੰਡਾ ਦਿੱਤੇ। ਸਵੇਰੇ ਕਰੀਬ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਅਤੇ ਅੰਜੂ ਆਪਣੇ ਕਿਰਾਏ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆ ਗਈਆਂ। ਉਸ ਦਿਨ ਸਮਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਉਤੇ ਮੀਡੀਆ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਜ ਕੇ ਗੁੱਸਾ ਕੱਢਿਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲੇ ਉਸਦੇ ਅਤੇ ਅੰਜੂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਰਹੂਮ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਅਤੇ ਭਰਾ ਗੌਰਵ ਤੇ ਗਲਤ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਹਨ। ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦੇ ਨਾਲ ਕਦੀ ਗਲਤ ਵਿਵਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੇ ਗੌਰਵ ਨੂੰ ਵੀ ਸਦਮੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਮਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਸੀ। ਇੱਧਰ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਦੂਹਰੇ ਹੱਤਿਆਕਾਂਡ ਵਿਚ ਅੰਜੂ ਦੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਅਜੇਂਦਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਹੱਥ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦੀ ਦੌਲਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜੇਂਦਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਧਰਮਪਾਲ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਵੀ ਆਈ, ਪਰ ਫਿਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸਾਫ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਹੱਤਿਆਕਾਂਡ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਅਤੇ ਅੰਜੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਧਰ, ਇਸੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਵੱਡਾ ਖੁਲਾਸਾ ਇਹ ਵੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਹੇਲੀ ਅੰਜੂ ਦੇ ਭਰਾ ਅਜੇਂਦਰ ਨਾਲ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਬਤੌਰ ਅਜੇਂਦਰ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ, ਸੱਤ ਅਪ੍ਰੈਲ 2011 ਨੂੰ ਅਮਰੋਹਾ ਦੇ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਅਤੇ ਅਜੇਂਦਰ ਨੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਫਿਰ ਉਸੇ ਦਿਨ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਅਤੇ ਅਜੇਂਦਰ ਨੇ ਸਹੁੰ ਪੱਤਰ ਵੀ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਜ ਮ ਾ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਬਤੌਰ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਮੁਖੀ ਉਸ ਦਿਨ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਲਹਿੰਗਾ ਪਾ ਕੇ ਮੰਦਰ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ। ਉਹ ਕਾਫੀ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਵੀ ਸੀ। ਇਸ ਜੋੜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਲੜਕੀਆਂ ਅਤੇ ਦੋ ਲੜਕੇ ਵੀ ਆਏ ਸਨ, ਉਹ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਸਨ। ਉਥੇ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਜੂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਅੰਜੂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖਦੇ ਸਨ। ਅੰਜੂ ਦੀ ਦਾਦੀ ਹੋਮਦੇਵੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅੰਜੂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਸੰਬੰਧ ਸਨ। ਦੋਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਲ ਅਲੱਗ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਅਮਰੋਹਾ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਉਥੇ ਹੀ ਅੰਜੂ ਵੀ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਰਠ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਅਮਰੋਹਾ ਵਿਚ ਇਕ ਹੀ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਸੌਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੇ ਜਦੋਂ ਅਜੇਂਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਪਿੰਡ ਸਹਿਬਾਜਪੁਰ ਰਹੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਰਾਤ ਵੀ ਉਹ ਅਜਿੰਦਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੁੱਤੀ। ਉਹ ਖਾਣਾ ਵੀ ਅੰਜੂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਂਦੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਸੌਂਦੀ ਵੀ ਉਸੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਇਕ ਪਲ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਅੰਜੂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਅੰਜੂ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨਾਲ ਰਹੇ। ਅੰਜੂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਖੁਦ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਗੌਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕਰਕੇ ਨਾਮਜਦਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਗਵਾ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਥੇ ਉਸਦਾ ਮੈਡੀਕਲ ਵੀ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰੇਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਸੰਤੋਸ਼ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨਵੇਂ ਖੁਲਾਸੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਹੱਥ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਵੀ ਗੱਲਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਤਾਂ ਇਹੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਲਝਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਜੂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਅੰਜੂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਸਦੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਅਜੇਂਦਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਵਨ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ।

ਬੇਅਦਬੀ ਦਾ ਮਸਲਾ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਿਆਸਤ ?

ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਘਟਗਿਣਤੀਆਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਿਆਸੀ ਤਣਾਉ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਈਆਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਬਹੁ-ਰੰਗੀ ਸਮਾਜਿਕਤਾ ਵੰਗਾਰੀ ਗਈ ਹੈ। ਖੇਤਰੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਦੇ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮਸਲੇ ਵੱਲ ਸੇਧਿਤ ਮਾਹੌਲ, ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਚਲਿਤ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲ ਹਾਵੀ ਸੀ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਸਲਾ ਸਮਝ ਕੇ ਏਨਾ ਵਿਗਾੜ ਲਿਆ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵੀ ਸੁਲਘੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਤੱਥ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੁਲਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਰਾਹੀਂ ਸੁਲਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਰਾਹ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਮਸਲਾ, ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਚਲਿਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਜੇ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਮਸਲਾ ਜਿਵੇਂ ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਦੇ ਗਲ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਲ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਇਹ ਸੋਚੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਬੇਅਦਬੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਨਤਕ ਉਬਾਲ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਵਰਤਿਆ ਤਾਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੇ ਜੇ ਅਕਾਲੀ ਹਰਾਏ ਹਨ ਤਾਂ ਨਾਲ 'ਆਪ' ਵਾਲੇ ਵੀ ਹਰਾਏ ਹਨ।

ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪੈਰੋਂ ਹੀ ਇਹ ਮਸਲਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਅਪਹਰਣ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕੀ ਉਸ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ? ਜੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਮਲਾ ਸਮਝ ਕੇ ਕਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲੋਂ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੰਗਦੀ ਫਿਰੇਗੀ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਮੰਗਦੀ ਫਿਰੇਗੀ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹਾਸਲ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲਾਇਆ ਇਕ ਜੱਜ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਦੂਜਾ ਜੱਜ ਕੀ ਕਰੇਗਾ, ਇਹ ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਹੀ ਦੱਸੇਗਾ। ਪਰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਵਹਿ ਤੁਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸਮਕਾਲ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੰਗ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ, ਭੜਕਾਹਟ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਵਸਰਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਣੀ ਦੇ ਪੱਤਰਿਆਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ, ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਗਰਟਾਂ ਸੁੱਟਣ ਅਤੇ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਪੂਛਾਂ ਸੁੱਟਣ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਤਾਂ ਇਹੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੋ ਜਿਹੇ ਸੰਤਾਪ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਲੰਘਣਾ ਪਿਆ ਸੀ, ਉਹੋ ਜਿਹੇ ਸੰਤਾਪ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲੰਘਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਜਨਤਕ ਉਬਾਲ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਣਾ ਬੰਦ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਰੋਟੀਆਂ ਸੇਕਣ ਦੇ ਪੈਂਤੜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਜੇ ਜਨਤਕ ਉਬਾਲ ਨੂੰ ਪੁਲੀਸ ਰਾਹੀਂ ਦਬਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਘਿਰ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੰਮਿਆ ਪਲਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਹਸ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਸਵਾਲ ਇਹ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਸੀ ਕਿ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕੀ ਹੋਣਾ ਸੀ? ਪੁੱਛਿਆ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਕੋਲੋਂ ਇਹ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਹ ਪਾਗ਼ਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਮਸਲੇ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਐਸੀ ਘੜਮੱਸ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਸਤੇ ਚੋਰ ਮੋਰੀਆਂ ਲੱਭਣੀਆਂ ਪੈ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਸਤੇ ਹੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਪਰ ਇਹ ਰਸਤੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੰਦ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਹ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਰੁਕਣ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੀਆਂ, ਉਹ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮਸਲਾ ਤੱਤਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਲ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕਿਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ 2015-16 ਵਿਚ ਬੇਅਦਬੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆ ਸਨ, ਉਹ ਨਾ ਹੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿਚ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਸੋਚ ਦੀਆਂ ਸੂਚਕ। ਇਉਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਕੀਤਾ ਨਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਸਗੋਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਜਿਹੜੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਅਜੇ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪਿੱਛੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੋਚ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਕਿਸ ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ, ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੇ ਪੁਲਾਂ ਹੇਠੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਪਾਣੀ ਲੰਘ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਗੁਟਕਿਆਂ ਤੱਕ ਫੈਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਿਆਸੀ ਸੌਖ (ਪਾਲੇਟਿਕਸ ਆਫ਼ ਸੌਫਟ ਟਾਰਗੈਟ) ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਕਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਕਾਰਾ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਭੜਕ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਹੋ ਗਏ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ, ਸਿਆਸੀ ਸੌਖ ਦਾ ਪਰਤ-ਦਰ-ਪਰਤ ਵਰਤਾਰਾ ਹੀ ਤਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪੁਲੀਸ ਵੱਲੋਂ ਚੁੱਕੇ ਹੋਏ ਕਦਮਾਂ ਨੇ ਸੁਆਰਿਆ ਘੱਟ ਅਤੇ ਵਿਗਾੜਿਆ ਬਹੁਤਾ ਸੀ। ਪਹਿਲ ਪੁਲੀਸ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਿੰਗ ਵਜੋਂ ਵਿਚਰ ਕੇ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਜਥੇਦਾਰੀ ਦਾ 'ਅਪਹਰਣ' ਕਰਕੇ, ਬੇਅਦਬੀ ਵਰਗੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਪੰਥਕ-ਹੱਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਹ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਪੰਥਕ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੁਲਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੀ ਤਾਂ ਸੀ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪਰਤਾਂ ਹਨ, ਪਹਿਲਾ- ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ, ਬੇਅਦਬੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ- ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਭੜਕਾਊ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ, ਸਿਆਸਤ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਰਲਕੇ ਤੁਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰਸੰਗਕ ਹੋਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਗਕ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਨੈਤਿਕ ਤਰੀਕਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਅਨੈਤਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਾਤੇ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵੀ ਆਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਹਰ ਸਿੱਖ, ਆਪਣੇ ਹੀ ਗੁਰਭਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਯੂ-ਟਿਊਬ 'ਤੇ ਜਾਉ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਏਗਾ ਕਿ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਸਿੱਖ-ਸਮੂਹ ਦੇ ਮੱਥੇ ਮੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਦਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ, ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ? ਉਹ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ 'ਆਪ' ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਕਿਵੇਂ, ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ? ਇਹ ਕੌਣ ਪੁੱਛੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ, ਸਿੱਖ ਦਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਥੱਲੇ ਲੱਗਣਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਬਿਨਾ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਸ਼ੋਰੀਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖ-ਵਿਰੋਧੀ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਰਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਬਰਗਾੜੀ ਵਰਗੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਨਿਕਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਸਲਾ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਪੈਰੋਂ ਵਿਗੜਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ ਸੁਲਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤੱਕ ਸਿੱਖ-ਸੁਰ ਵਿਚ ਹੀ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਘਰ ਦਾ ਮਸਲਾ ਸਮਝ ਕੇ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਲੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀ ਉਛਾਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸਿਆਸਤ ਬਹੁਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਸਲਾ ਸਿੱਖ-ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਵਿਧੀ ਵਿਚ ਹੀ ਸੁਲਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਖਲ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਦਖਲ ਵੱਲ ਭੱਜਣ ਦੇ ਪੱਕ ਗਏ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਥਾਂ, ਪੰਥਕ ਸੁਰ ਵਿਚ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢਣ ਵਾਲੇ ਰਾਹ ਤੁਰ ਪੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਸਤੇ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਤਾਂ ਚੁੱਕਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ। ×ਲੇਖਕ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹੈ।

ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਰੀਅਰ

ਇਤਿਹਾਸ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਭੂਤ-ਕਾਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਹੈ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਬੀਤੇ ਹੋਏ ਕਾਲ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਬੰਧੀ ਧਾਰਨਾ। ਗਰੀਸ ਦੇ ਲੋਕ ਇਤਿਹਾਸ ਲਈ ਹਿਸਤਰੀ (ਮਤਲਬ 'ਜਾਂਚ, ਜਾਂਚ ਰਾਹੀਂ ਹਾਸਲ ਗਿਆਨ) ਹਿਸਤਰੀ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਬੁਣਨਾ ਵੀ ਸੀ। ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਗਿਆਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੁਣ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਚਿੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਰਥਕ ਅਤੇ ਲੜੀਵਾਰ ਹੋਵੇ। ਸਿੱਧੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਣ ਲੱਗੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖ਼ਾਸ ਖ਼ਿਆਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਉਹ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਵੇ। ਲਿਖਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਆਰੰਭ ਪਦ ਅਤੇ ਗਦ ਵਿੱਚ ਵੀਰਗਾਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ ਬਹਾਦਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਚਨਾ ਆਰੰਭ ਹੋਈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਲੇਖ ਖਧਰਾਂ, ਪੱਥਰਾਂ, ਛਾਲਾਂ ਅਤੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਕਾਢ ਨਾਲ ਲਿਖਾਈ ਅਤੇ ਅਧਿਐਨ ਪਾਠਨ ਦਾ ਰਸਤਾ ਸੁਖਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਕਾਦਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ, ਮੁਗਲਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਵਿਧੀ, ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੌਮੀ ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਕਾਸ ਆਦਿ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਤੌਰ ਕਰੀਅਰ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਬਣਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬੀ.ਏ. ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਮ.ਏ. ਇਨ ਹਿਸਟਰੀ, ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਇਨ ਹਿਸਟਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਹਿਸਟਰੀ ਪੜ੍ਹਨ ਉਪਰੰਤ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਪੱਧਰ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ, ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨੌਕਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਸ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਯੋਗਤਾ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਜਾਂ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਜਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਵਿਲ ਸਰਵਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਵਧੀਆ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਬੀਨੇਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨੌਕਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਵੇਂ ਬੀ.ਏ. (ਆਨਰਸ) ਇਨ ਹਿਸਟਰੀ ਉਪਰੰਤ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਮੀਡੀਆ ਹਾਊਸ, ਸੈਂਟਰਲ ਅਤੇ ਸਟੇਟ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਤੇ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਬੈਂਕਾਂ, ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਕੰਪਨੀਆਂ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਬੀ.ਏ. (ਆਨਰਸ) ਇਨ ਹਿਸਟਰੀ ਅਤੇ ਐਮ.ਏ. ਇਨ ਹਿਸਟਰੀ ਨਾਲ ਬੀ.ਐਡ. ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਕੇਂਦਰੀ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ, ਸਰਕਾਰੀ, ਨਵੋਦਿਆ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਤੌਰ ਅਧਿਆਪਕ ਜੁਆਇਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਬੀ.ਏ. (ਆਨਰਸ), ਐਮ.ਏ. ਅਤੇ ਐਮ.ਫਿਲ. ਇਨ ਹਿਸਟਰੀ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਤੁਸੀਂ ਕਾਲਜਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਐਨ.ਜੀ.ਓ. ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਬੀ.ਏ. (ਆਨਰਸ), ਐਮ.ਏ., ਐਮ.ਫਿਲ. ਅਤੇ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਕਰਕੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਰਿਸਰਚ ਫੈਲੋ ਆਦਿ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਬੀ.ਏ. (ਆਨਰਸ), ਐਮ.ਏ. (ਆਰਕੋਲਜੀ) ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ, ਆਰਕਿਓਲਜੀ ਸਰਵੇ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਮੈਨੇਜਰ, ਰਿਸਰਚ ਫੈਲੋ ਆਦਿ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਬੀ.ਏ. (ਆਨਰਸ) ਇਨ ਹਿਸਟਰੀ ਲਾਅ ਨਾਲ ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ ਲਾਅ ਫਰਮਾਂ, ਕੋਰਟਾਂ ਜਾਂ ਲੀਗਲ ਸੈੱਲ, ਜੱਜ ਲੋਅਰ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਅੱਪਰ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਬੀ.ਏ. (ਆਨਰਸ) ਇਨ ਹਿਸਟਰੀ ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਕਰ ਲਓ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਾਂ ਪਬਲਿਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਰਸੋਨਲ, ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਜਾਂ ਬਿਜ਼ਨਸ ਮੈਨੇਜਰ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਬੀ.ਏ. (ਆਨਰਸ) ਇਨ ਹਿਸਟਰੀ ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਮਾਸਟਰ ਇਨ ਸ਼ੋਸ਼ਲ ਵਰਕਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਐਨ.ਜੀ.ਓ., ਰਿਸਰਚ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਰਿਸਰਚ ਫੈਲੋ ਆਦਿ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜੇਕਰ ਬੀ.ਏ. (ਆਨਰਸ) ਇਨ ਹਿਸਟਰੀ ਨਾਲ ਐਮ.ਏ. ਇਨ ਪੋਲ ਸਾਇੰਸ, ਸ਼ੋਸ਼ਲਜੀ ਅਤੇ ਹਿਊਮਨ-ਰਾਈਟਸ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਕਾਲਜਾਂ, ਹਿਊਮਨ-ਰਾਈਟਸ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਯੂ.ਐਨ. ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਲੈਕਚਰਾਰ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਐਗਜਕਟਿਵ, ਐਨ.ਜੀ.ਓ. ਹੈਡ ਆਦਿ ਵਧੀਆ ਨੌਕਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਬੀ.ਏ. (ਆਨਰਸ) ਇਨ ਹਿਸਟਰੀ ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਮਾਸ ਕੰਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਜਰਨਿਸਟ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਉਪਰੰਤ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਓ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸਦਉਪਯੋਗ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਨੂੰ ਸਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਕਤ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾਉ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਵੱਲ ਝਾਕਣ ਦੀ ਥਾਂ 'ਵੱਡਿਆਂ' ਤੋਂ ਟੈਕਸ ਵਸੂਲੋ

ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ 30 ਵੱਡੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਦੇ ਬਕਾਇਆਂ 'ਤੇ ਝਾਤ।

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਰਬ-ਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਤਿੰਨਾਂ ਹੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇਸ਼ ਵਿਚਲੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀ ਤੇ ਵਪਾਰੀ-ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਅਦਾਰੇ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੁੱਢਲਾ ਨੁਕਤਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਸਾਧਨ ਜਾਂ ਧਨ, ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਜੁਟਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨਿਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲਾਭ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿਣ। ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਇਹ ਸੂਤਰ ਹੀ ਸਰਲ ਤੇ ਸਾਧਾਰਨ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪੂੰਜੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਦੂਜੇ ਉਸ ਦਾ ਸਰਬ-ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਜੇ ਲੋਕਾਂ, ਸਮਾਜ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਲਾਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਨਾਂ-ਥਾਂ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਰੁਚੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਹੈ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨੂੰ ਬੀਤੇ ਢਾਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਧਨ ਤੇ ਹੋਰ ਸੋਮਿਆਂ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਥਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਲਕੜੀਆਂ ਕੱਢਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਵਣਜ ਮੰਤਰੀ ਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਤਰਲੇ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਅਮੀਰ ਕੁਦਰਤੀ ਵਸੀਲਿਆਂ, ਸਸਤੀ ਕਿਰਤ ਸ਼ਕਤੀ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੰਡੀ (ਵੱਡੀ ਮੱਧ-ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੇ ਖ਼ਪਤ ਸੱਭਿਆਚਾਰ) ਅਤੇ ਸਸਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਟੈਕਸ ਛੋਟਾਂ/ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਸਤੀ ਕਿਰਤ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਕਿਰਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਰਤੀਆਂ/ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਨਅਤੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਵੀ ਇੱਛਿਤ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਰਾਜਨੀਤਕ-ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਸੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਕ ਸ਼ੌਕਣਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਉਹ ਸੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਫ਼ਿਰਕੂ, ਜਾਤ-ਪਾਤੀ, ਖੇਤਰੀ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਤਣਾਅ ਬਣਾਈ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਿੱਤੇ 'ਚ ਅਸਥਿਰਤਾ, ਤਣਾਅ ਤੇ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪੁਸ਼ਤ-ਪਨਾਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ) ਅਤੇ ਲਾਲ-ਫੀਤਾਸ਼ਾਹੀ ਆਦਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਵੀ ਵੱਡੇ ਅੜਿੱਕੇ ਹਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨਾ ਬੇਹੱਦ ਕਠਿਨ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਝਿਜਕ ਨਾਲ ਸੀਮਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਤ ਏਨੀ ਬਦਤਰ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪੂੰਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਹੈ। ਨਿਊ ਵਰਲਡ ਵੈਲਥ ਅਤੇ ਐੱਲ.ਆਈ.ਓ. ਗਲੋਬਲ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸਾਂਝੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ 2014 ਦੇ ਅੰਤ ਤਕ 61 ਹਜ਼ਾਰ ਭਾਰਤੀ ਕਰੋੜਪਤੀ ਕਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਰਗੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ 91 ਹਜ਼ਾਰ ਚੀਨੀ ਕਰੋੜਪਤੀ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਭਾਰਤੀ ਕਰੋੜਪਤੀ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚੀਨੀ ਕਰੋੜਪਤੀ ਹਾਂਗਕਾਂਗ, ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਪਾਰ-ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਫੋਰਬਸ ਦੀ 144 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕਜ਼ਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਘਾਨਾ ਤੋਂ ਵੀ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਪਾਰ ਤੇ ਮੁਦਰਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਤਣਾਅ-ਟਕਰਾਅ ਤੇ ਹਿੰਸਾ ਵਰਗੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਰਗੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਖ਼ਰਾਬ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ 144 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਥਾਨ 97ਵੇਂ ਦਰਜੇ 'ਤੇ ਹੈ। ਡੈਨਮਾਰਕ ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਚਾਰ ਸਥਾਨ ਖਿਸਕ ਕੇ 22ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ 2015 ਲਈ 'ਵਪਾਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੌਖ' ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ 2014 ਨਾਲੋਂ ਦੋ ਦਰਜੇ ਪਿੱਛੇ ਖਿਸਕ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਦਰਜਾ 189 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 142ਵਾਂ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਨੀਵੇਂ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ 99ਵਾਂ, ਨੇਪਾਲ 108ਵਾਂ, ਮਾਲਦੀਵ 116ਵਾਂ ਭੂਟਾਨ 125ਵਾਂ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ 128ਵਾਂ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਵਪਾਰ-ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੌਖ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਲਗਾਤਾਰ 9 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਵਲ ਦੋ ਦਿਨ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀਆਂ 60 ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਆਰਥਿਕਤਾਵਾਂ 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਚਿੰਤਕ ਵਪਾਰ-ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ- ਕਿਰਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ 'ਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪੱਖੀ ਤੇ ਕਿਰਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਰਥਿਕ ਜ਼ੋਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਲ-ਸੌਖੇ ਕਾਨੂੰਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਸੁਖੈਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ, ਸਰਲ ਕਰ ਢਾਂਚਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੌਖਾ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸਬੰਧੀ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨਰਮ, ਲਚਕੀਲਾ ਤੇ ਸਰਲ ਬਣਾਉਣਾ, ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹ ਦਖ਼ਲ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਆਦਿ ਆਦਿ।

ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਿਰਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਾਲਾ ਧਨ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਸਾਲ 1955-56 ਦੇਸ਼ 'ਚ ਕਾਲਾ ਧਨ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਕੇਵਲ ਚਾਰ ਤੋਂ ਪੰਜ ਫ਼ੀਸਦੀ ਸੀ ਜੋ 60 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵਧ ਕੇ 2015-16 ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ 60 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਲਾ ਧਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਤਿੰਨ ਚੌਥਾਈ ਵੱਸੋਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਤੈਅ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਥਾਂ ਇਹੀ ਕਾਲਾ ਧਨ ਬਾਹਰ ਕਢਵਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਇਸ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਕਾਲੇ ਧਨ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਡੁੱਬ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਰੇਟਿੰਗ ਏਜੰਸੀ-ਫਿੱਚ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਲ 2014-15 ਵਿੱਚ ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਜ਼ਾ ਬੈਂਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ 11.1 ਫ਼ੀਸਦੀ ਸੀ ਜੋ 2015-16 'ਚ ਮਾਮੂਲੀ ਘਟ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 10.9 ਫ਼ੀਸਦੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ, ਅਸਲੀ ਰਾਸ਼ੀ ਤਾਂ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦਾ 20 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤਾਂ ਸਟੀਲ ਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵੱਲ ਹੀ ਹੈ। ਬੈਂਕ ਇਸ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਉਗਰਾਹੁਣ ਦੀ ਥਾਂ ਤਾਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਕਰਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਗਰਾਹੁਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕੌਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਵੇਚ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਨੀਅਤ ਦਾ ਪਤਾ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ, ਵਪਾਰੀਆਂ ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਵੱਲ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਨਾਮਕਰਨ ਤੋਂ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਅਸਾਸੇ-ਟਰਮ। ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੰਸਥਾ 'ਸਟੈਂਡਰਡ ਐਂਡ ਪੂਅਰ' ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਸੌ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਵੱਲ ਤਿੰਨ ਸੌ ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ। ਬੀਤੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ 300 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਰੁਪਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ 20 ਲੱਖ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਭਾਵ ਹੇਠਲੀ ਇੱਕ ਅਰਬ ਭਾਰਤੀ ਵੱਸੋਂ ਦੇ ਹਰੇਕ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਚ 20,400/- ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਤਿੱਖੇ ਬੈਂਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਭਾਰਤ 'ਚ ਵਪਾਰ-ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਫੈਲ ਸਕਦਾ। 'ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਰਤਾ ਰਿਪੋਰਟ' ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਡੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਬੈਂਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟਾਂ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਚੱਕ-ਥੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ ਸਤੰਬਰ 2015 ਵਿੱਚ ਐਨ.ਪੀ.ਏ. (ਅਮਲ 'ਚ ਡੁੱਬ ਰਿਹਾ ਕਰਜ਼ਾ) ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੱਦ ਤਕ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣੇ, ਅਜ਼ਾਰੇਦਾਰ ਪੂੰਜੀਪਤੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀ-ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ/ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਤਾਸ਼ੀਲ ਰਾਜਨੀਤੀਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ, ਜਿਹੜੀ ਹੁਣ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਕੋਲ ਹੈ (ਖਾਤਿਆਂ 'ਚ ਹੈ) ਨੂੰ ਦੂਜੀਆਂ ਨਵ-ਗਠਿਤ ਕੰਪਨੀਆਂ 'ਚ ਲਗਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਨਵ-ਗਠਿਤ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਦੀਵਾਲਾ ਕੱਢ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਬੈਂਕ ਕਰਜ਼ਾ ਉਗਰਾਹੁਣ 'ਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਬਣਦਾ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਨਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਤਨਖ਼ਾਹ ਰੋਕ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬਣਦਾ ਟੈਕਸ ਕੱਟ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸੱਤਾ ਜਾਂ ਸਾਧਨ ਸੰਪੰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਦਸੰਬਰ 2015 ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 18 ਡਿਫਾਲਟਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਕੁੱਲ 1152.52 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਮਹਾਂ ਪੁਰਖਾਂ' ਵਿੱਚ ਸੋਨੇ ਤੇ ਹੀਰਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦੇ ਨਾਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਟੈਕਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤਹਿਤ ਇਨ੍ਹਾਂ 18 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲ 1152.52 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਬੁਲਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸਾਰੇ ਡਿਫਾਲਟਰ (ਟੈਕਸ ਚੋਰ) ਲੱਭ/ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਚੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਲ 2015 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੋ ਸੂਚੀਆਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 49 ਡਿਫਾਲਟਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 49 ਵੱਲ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਆਮਦਨ ਕਰ ਬਕਾਇਆ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਤਿੰਨ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ 67 ਡਿਫਾਲਟਰਾਂ ਵੱਲ ਲਗਪਗ 3200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਟੈਕਸ ਬਕਾਇਆ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਇਸ ਸੂਚੀ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਟੈਕਸ ਬਕਾਏ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲ 10.33 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਕਾਇਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉ ਕਿ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ 10.33 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤਕ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਡਿਫਾਲਟਰ ਚੋਰ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਕਿੰਨਾ ਟੈਕਸ ਬਕਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਣਦਾ ਟੈਕਸ ਉਗਰਾਹੁਣ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਡੁੱਬ ਰਹੇ ਕਰਜ਼ੇ ਡੰਡੇ ਨਾਲ ਉਗਰਾਹੇ ਜਾਣ।

ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਬਨਾਮ ਪਾਕਿ

ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਉੜੀ ਵਾਲੇ ਫੌਜੀ ਕੈਂਪ ਉੱਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਹਮਲੇ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਖਿਝੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਨੇ 'ਸਰਜੀਕਲ ਅਪਰੇਸ਼ਨ' ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਸੰਭਾਲਣੀ ਔਖੀ ਹੋਈ ਜਾਪਦੀ ਸੀ। ਏਦਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸੱਜਣ ਨੇ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਤਸੱਲੀ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਹੈ, ਪਰ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਦੀ ਉਲਝਣ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਓਥੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੀ ਧਾੜ ਅਗਲਾ ਕਾਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਲ੍ਹੇਟੀ ਗਈ, ਇਸ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੈ, ਪਰ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੁੜਵੇਂ ਦੋ ਭਰਾਵਾਂ ਵਰਗੇ ਦੋ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਭੇੜ ਹੈ। ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਇੱਕੋ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰਹਿ ਸਕੇ ਤਾਂ ਨਾ ਸਹੀ, ਪਰ ਗਵਾਂਢ ਦੀ ਸੁੱਖ ਮੰਗਣ ਵਾਲੀ ਰੁੱਤ ਵੀ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬੰਦੇ ਮਾਰ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਲੱਭਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ੌਕੀਨ ਸਾਡਾ ਮੀਡੀਆ ਵੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਤੇ ਬਹਿਸਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਜਿਹੋ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮੀਡੀਏ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਮੂਲੋਂ-ਮੁੱਢੋਂ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਐਵੇਂ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਖਬਰ ਅਜੇ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਹੁੰਚ ਸਕੀ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਨੇ ਓਦੋਂ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਲਈ ਬਿਆਨ ਦਾਗ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵੀ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਫਿਰ ਫੌਜ ਦੇ ਇੱਕ ਜਰਨੈਲ ਨੇ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਸੱਚ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੀਤਾ ਸਰਜੀਕਲ ਸਟਰਾਈਕ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੀ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ, ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਨੂੰ ਵੀ ਕੱਖੋਂ ਹੌਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੁੱਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਮੰਨਦੇ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਕੈਂਪਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵੀ ਮੰਨੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਏਨੀ ਤਾਕਤ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਜਰਨੈਲਾਂ ਦੇ ਜਾਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੱਟ ਮਾਰ ਕੇ ਮੁੜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਠੁੰਮ੍ਹਣਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਨੇ ਉਹ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਟਿਕ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਨਾ ਟਿਕਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਮੁੜਦੇ ਸਾਰ ਆਪਣੀ ਕੈਬਨਿਟ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਨੇ ਬਿਆਨ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ 'ਏਦਾਂ ਦਾ ਸਰਜੀਕਲ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ'। ਜੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨੇ ਸਰਜੀਕਲ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਦੇ ਦਿਨ 'ਏਦਾਂ ਦਾ ਸਰਜੀਕਲ ਅਪਰੇਸ਼ਨ' ਵਾਲੇ ਲਫਜ਼ ਵਰਤਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਪਈ ਸੀ? ਸੱਚ ਤਾਂ ਸੱਚ ਹੈ, ਸੌ ਪਰਦੇ ਪਾੜ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਕਤ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮੀਡੀਏ ਜਾਂ ਫੌਜ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵੱਲ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਲਤੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਪਾਸੇ ਵੀ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਖਾਵੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਣ ਨੂੰ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਾਪਰਨਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਸਤੀ ਉੱਤੇ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਮੌਕੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਮੱਤਭੇਦ ਲਾਂਭੇ ਰੱਖ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਕਾਰਗਿਲ ਦੀ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸੀ, ਓਦੋਂ ਵੀ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਬਣਨ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਜੰਗ ਲੜਨੀ ਪਈ, ਓਦੋਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸੀ ਤੇ ਸਭ ਰਾਜਸੀ ਮੱਤਭੇਦ ਲਾਂਭੇ ਰੱਖ ਕੇ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਦੀ ਪਹਿਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ 1965 ਵਾਲੀ ਜੰਗ ਲੱਗਣ ਵੇਲੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੰਤ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਲਈ ਮਰਨ-ਵਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਜੰਗ ਦੇ ਬੱਦਲ ਵੇਖ ਕੇ ਓਦੋਂ ਸੰਤ ਨੇ ਵਰਤ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਚੀਨ ਦੀ ਜੰਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਮਿਲ ਨਾਡੂ ਦਾ ਅੰਨਾ ਦੁਰਾਈ ਵੀ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਂਦਾ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਦੀ, ਪਰ ਜੰਗ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਉੱਠ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮਸਲੇ ਅਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਦੇ ਰਹਾਂਗੇ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹਾਂ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰਿਵਾਇਤ ਹੈ। ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੌ ਕੌਰਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਪੰਜ ਪਾਂਡਵਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਕੱਢਿਆ ਪਿਆ ਸੀ ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੀ ਸਿਖਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਬਾਹਰੀ ਤਾਕਤ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਂ ਪਾਂਡਵਾਂ ਨੇ ਆਪ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜਨ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਸੌ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪੰਜ ਜਣੇ ਹੋਵਾਂਗੇ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਲੋੜ ਮੌਕੇ ਸੌ ਅਤੇ ਪੰਜ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਸੌ ਪੰਜ ਇਕੱਠੇ ਹਾਂ। ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਤੁਰੀ ਆਈ ਇਹ ਨੇਕ ਰਿਵਾਇਤ ਅੱਜ ਵੀ ਭਾਰਤ ਨੇ ਛੱਡੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਏਸੇ ਰਿਵਾਇਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਵੀ ਰਹੇਗਾ। ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਸ ਮੌਕੇ ਵੀ ਇਹ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰਕਾ ਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਡੰਗੇ ਹੋਏ ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉਛਾਲੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਰੇੜਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਣਾ, ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੰਡੇ ਖਿਲਾਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਹਕੀਕਤਾਂ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਕੇ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਚਾਈ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਾਲੇ ਏਥੋਂ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਮੁੜ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਰਾਹ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਈ ਗੁੰਝਲਾਂ ਪਾ ਕੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਇਮ ਹੋਣ ਦੀ ਰਸਮ ਭੁਗਤਾਈ ਤੇ ਓਥੋਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੁਖੀ, ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣ ਪਿੱਛੋਂ ਇੱਕੀ ਜੂਨ 1948 ਤੱਕ ਦੇ ਸਵਾ ਦਸ ਮਹੀਨੇ ਇਸ ਦੀ ਨਕੇਲ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੇ ਥਾਪੇ ਹੋਏ ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਕੁਝ ਕਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ।

ਪੁਰਾਣੀ ਦਾਸਤਾਂ-ਕਿੰਝ ਸੋਧੀ ਦੇ ਨੇ ਬੰਦੇ !

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਮੇਂ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਲੋਕ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨਾਲ ਖੇਡ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ਪਰ ਮੈਂ ਕੱਟੜਤਾ ਦੇ ਵਹਿਣ ਵਿੱਚ ਨਾ ਵਹਿ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਚਿਆ ਰਿਹਾ। ਕਦੀ-ਕਦਾਈਂ ਸਾਕੇ ਨੀਲੇ ਤਾਰੇ ਦਾ ਰੋਸ ਸਾਡੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਆਖ਼ਰ ਜੰਮੇ ਪਲੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਸ ਕਾਲੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਖਾੜਕੂ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸਫ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸੈਂਕੜੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਗਵਾ ਬੈਠੇ ਸਨ।

ਉਸ ਦੌਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਥਾ-ਵਾਚਕ ਹਨ, ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਬੈਠਾ, "ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪਾਸੇ ਕਿਵੇਂ ਆ ਗਏ?" ਇੱਕ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਸਿੱਖ ਬਣਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਉਹ ਮੁਸਕੁਰਾਏ ਤੇ ਦੱਸਣ ਲੱਗੇ "ਖ਼ੂਨ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਮੇਰਾ ਵੀ ਗਰਮ ਸੀ। ਖਾੜਕੂ ਸਫ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਮਹਿਜ਼ ਇੱਕ ਹਾਦਸਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਪਾਸੇ ਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਕਾਲਜ ਦੇ ਨੇੜੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਟਰੈਕਟਰ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਲਈ ਆਏ। ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ-ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਹਿਬ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦੇ ਸੋਧਣ ਦੀ ਕੋਈ ਖ਼ਾਸ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹੋ?" ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਹਿਬ ਮੁਸਕੁਰਾਏ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, "ਕੱਲ੍ਹ ਆ ਜਾਵੀਂ ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਸਿਖਾ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਕਿਵੇਂ ਸੋਧੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਬੰਦੇ।"

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਜਦੋਂ ਮੈ ਕਾਲਜ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਫ਼ਤਹਿ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੋਲ ਬਿਠਾ ਲਿਆ। ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ "ਬੇਟਾ ਤੁਸੀਂ ਵਿਆਹੇ ਹੋ ਜਾਂ ਕੁਆਰੇ ਹੋ?" ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਵਿਆਹਿਆ ਹਾਂ ਅਤੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਹਨ।" ਉਹ ਬੋਲੇ, "ਇਹ ਦੱਸੋ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਕਾਰਡ ਛਪਵਾਏ ਸਨ?" ਮੇਰਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, "100 ਦੇ ਕਰੀਬ।" ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਹਿਬ ਬੋਲੇ, "ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇੱਕ ਸੌ ਤੁਹਾਡੇ ਖ਼ਾਸ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਹਨ ਤੇ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਦਸ ਕੁ ਮੈਂਬਰ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਮੈਂਬਰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।" ਮੈਂ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਬੋਲੇ, "ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਦਸ ਕੁ ਮੈਂਬਰ ਲਾ ਲਈਏ ਤਾਂ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕ ਤੈਨੂੰ ਸਿੱਧੇ-ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਰੱਬ ਨਾ ਕਰੇ ਜੇ ਕੋਈ ਖਾੜਕੂ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤੈਨੂੰ ਸੋਧ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕ ਤਾਂ ਦੁਖੀ ਹੋਣਗੇ ਹੀ ਅਤੇ ਕਿੰਨਾ ਕੋਸਣਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰਤੂਤ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਵੱਸਦਾ- ਹੱਸਦਾ ਘਰ ਉਜਾੜ ਦਿੱਤਾ।" ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਨਿਰ-ਉੱਤਰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਫਿਰ ਬੋਲੇ, "ਤੈਨੂੰ ਬੰਦੇ ਸੋਧਣੇ ਸਿਖਾਵਾਂਗੇ ਪਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ।"

ਉਦੋਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਰੂਹਾਨੀ ਰੰਗ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਠੀਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਹਿਬ ਇਕਾਗਰ ਚਿੱਤ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲੇ, "ਬੇਟਾ, ਆਪਣੇ ਚੁਫ਼ੇਰੇ ਧਿਆਨ ਲਾ ਕੇ ਦੇਖ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਮਾਰੇ ਹਨ। ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਸਮਾਧਾਂ ਦੀ ਡੰਡੌਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਟੂਣੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਮੜ੍ਹੀ-ਮਸਾਣ ਪੂਜਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਧਾਗੇ ਤਵੀਤ ਕਰਨ ਤੇ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕਸ਼ਟ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸੇ ਆਤਮ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕਾਰਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਤੇ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਨ। ਅੱਜ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਨਰੋਏ ਸਮਾਜ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਨੂੰ ਤਰਕ ਨਾਲ ਸਮਝਾਈਏ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ-ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੜ ਲਾਈਏ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਅੱਜ ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਆਪਣਾ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਜੀਵਨ ਆਨੰਦ ਨਾਲ ਜੀਅ ਰਹੇ ਹਨ ਉੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਸਮਝਾਉਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕਰਮ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਅੱਜ ਹਰ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਮੁਖੀ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦਾ ਸੱਚ ਸਮਝਾਏ ਤਾਂ ਤਾਲਿਬਾਨੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਪੁੰਗਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਲਿਖੀ ਖ਼ੂਨੀ ਇਬਾਰਤ: ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸੈਂਕੜੇ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਜਾਨਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵੱਲ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਸੋਚਣ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਵਿਹਲ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭੁਗਤਣਾ ਤਾਂ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਚਿਰਾਗ਼ ਬੁੱਝ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਇੱਕੋ- ਇਕ ਕਮਾਊ ਜੀਅ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਟਰੈਫਿਕ ਪੁਲੀਸ ਦਾ ਕੰਮ ਸਿਰਫ਼ ਚਲਾਨ ਕੱਟਣ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੜਕ 'ਤੇ ਪੈ ਰਹੇ ਵਿਘਨ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਘੱਟ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਟਰੈਫਿਕ ਲਾਈਟਾਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਟਰੈਫਿਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੀ ਉੱਥੋਂ ਖਿਸਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਕਾਰਨ ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਹਾਦਸੇ ਵਾਪਰਦੇ ਹਨ। ਕਿੰਨੇ ਲੋਕ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆਂ ਕੁੱਤੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗੁਆ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣਾ ਪਿੱਛਾ ਛੁਡਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਬਾਰੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਪਰ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸੜਕ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਨਾਂ ਜਾਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਗੋਪੀ ਨਾਥ ਮੁੰਡੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਨੇ ਜਾਨ ਲੈ ਲਈ ਉਹ ਬਹੁਤ ਦੁਖਦਾਈ ਘਟਨਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਟਰੈਫਿਕ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਕੁਝ ਹਾਦਸੇ ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਪੁਆਇੰਟਾਂ ਜਾਂ ਚੌਕਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਆਇੰਟਾਂ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰ ਕੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਕੇ ਜਾਂ ਟਰੈਫਿਕ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਵੀ ਹਾਦਸਿਆਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਹਦ ਤਕ ਕਾਬੂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਕਾਬੂ ਜ਼ਰੂਰ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਾਈਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਥਕ ਯਤਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਹਕੀਕਤ

ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਅਕਸਰ ਚੱਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਧਰਮ ਵਿਚੋਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਮਨਫੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸੁਮੇਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋਥ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੂੰਗਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਡਾਥ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਛਾਪੇ ਸਨ। ਸ਼ ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਸੇ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਚਿੰਤਤ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਚਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਅਸਲੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ। ਪਰ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੇ ਅਰਥ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਜੋਕੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਇਸ਼ਟ ਮੰਨ ਕੇ ਉਸ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਾਜੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ, ਸੰਸਾਰ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਸਾਰ 'ਤੇ ਮਾਇਆ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਧਰਮ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ:

ਇਹੁ ਸੰਸਾਰੁ ਤੇ ਤਬ ਹੀ ਛੂਟਉ
ਜਉ ਮਾਇਆ ਨਹ ਲਪਟਾਵਉ ॥
ਮਾਇਆ ਨਾਮੁ ਗਰਭ ਜੋਨਿ ਕਾ
ਤਿਹ ਤਜਿ ਦਰਸਨੁ ਪਾਵਉ ॥ (ਪੰਨਾ 693)

ਮਾਇਆ ਕਾਰਨ ਹੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਝੂਠਾ, ਸੁਪਨਾ, ਵਿਸ਼, ਭਉਜਲ, ਭਰਮਾਉ, ਅੰਧ ਕੂਪ, ਸਿਵ ਸਕਤੀ ਕਾ ਮੇਲ ਆਦਿ ਆਖਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ:

ਜਗ ਰਚਨਾ ਸਭ ਝੂਠ ਹੈ
ਜਾਨਿ ਲੇਹੁ ਰੇ ਮੀਤ ॥
ਕਹਿ ਨਾਨਕ ਥਿਰੁ ਨਾ ਰਹੈ
ਜਿਉ ਬਾਲੂ ਕੀ ਭੀਤ ॥(ਪੰਨਾ 1428)
ਜਗ ਸੁਪਨਾ ਬਾਜੀ ਬਨੀ
ਖਿਨ ਮਹਿ ਖੇਲੁ ਖੇਲਾਇ ॥(ਪੰਨਾ 18)
ਬਾਬਾ ਬਿਖੁ ਦੇਖਿਆ ਸੰਸਾਰੁ ॥ (ਪੰਨਾ 382)
ਇਹੁ ਸੰਸਾਰੁ ਬਿਖੁ ਵਤ ਅਤਿ ਭਉਜਲੁ॥ (ਪੰਨਾ 353)
ਹਉਮੈ ਮੇਰਾ ਭਰਮੈ ਸੰਸਾਰੁ ॥(ਪੰਨਾ 841)
ਉਧਰੁ ਦੇਹ ਅੰਧ ਕੂਪ ਤੇ
ਲਾਵਹੁ ਅਪੁਨੀ ਚਰਣੀ ॥(ਪੰਨਾ 702)
ਮਾਇਆ ਭੁਇਅੰਗਮ ਸਰਪੁ ਹੈ
ਜਗੁ ਘੇਰਿਆ ਬਿਖੁ ਮਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ 1415)
ਲਿਵ ਛੁੜਕੀ ਲਗੀ ਤ੍ਰਿਸਨਾ
ਮਾਇਆ ਅਮਰੁ ਵਰਤਾਇਆ ॥
ਇਹ ਮਾਇਆ ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਵਿਸਰੈ
ਮੋਹ ਉਪਜੈ ਭਾਉ ਦੂਜਾ ਲਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ 921)
—
ਮਾਇਆ ਮੋਹੁ ਸਭੁ ਦੁਖੁ ਹੈ
ਖੋਟਾ ਇਹੁ ਵਾਪਾਰਾ ਰਾਮ ॥(ਪੰਨਾ 570)

ਮਾਇਆ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ:

ਜਹ ਦੇਖਾ ਤਹ ਰਵਿ ਰਹੇ
ਸਿਵ ਸਕਤੀ ਕਾ ਮੇਲੁ ॥
ਤ੍ਰਿਹੁ ਗੁਣ ਬੰਧੀ ਦੇਹੁਰੀ
ਜੋ ਆਇਆ ਜਗਿ ਸੋ ਖੇਲੁ ॥(ਪੰਨਾ 21)
ਬਾਬਾ ਮਾਇਆ ਸਾਥਿ ਨ ਹੋਇ ॥
ਇਨਿ ਮਾਇਆ ਜਗ ਮੋਹਿਆ
ਵਿਰਲਾ ਬੂਝੈ ਕੋਇ ॥(ਪੰਨਾ 595)
ਮਾਇਆ ਮਮਤਾ ਮੋਹਣੀ
ਜਿਨਿ ਵਿਣੁ ਦੰਤਾ ਜਗੁ ਖਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ 643)

ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੰਸਾਰ 'ਚ ਮਾਇਆ ਆਪ ਪਾਈ ਹੈ, ਮਾਇਆ ਮਮਤਾ ਕਰਤੈ ਲਾਈ ॥ (ਪੰਨਾ 1261) ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਮਾਇਆ ਦਾ ਭਰਮਜਾਲ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮਾਨਵਤਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਸ ਰਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਜਾਂ ਇਉਂ ਕਹੋ ਕਿ ਮਾਇਆ ਨੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਅਜੋਕਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਮਾਜਕ ਇਕਾਈ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਹਸਤੀ ਵਜੋਂ ਵਿਚਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਤੇ ਪੰਥ ਗੁਰੂ ਆਖਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਨਿਰੀਖਕ ਲਈ ਕੈਸੀ ਅਜੀਬ ਸਥਿਤੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਉਪਾਸ਼ਕ ਬਣਿਆ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਧਰਮ ਦਾ ਵੈਰੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਸੰਗਤੀ ਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਪੁਜਾਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਹੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਉਲਟ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਅਰਥ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਧਰਮ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਰਮ ਪੇਡੁ ਸਾਖਾ ਹਰੀ ਧਰਮੁ ਫੁਲੁ ਫਲੁ ਗਿਆਨੁ ॥(ਪੰਨਾ 1168) ਅਤੇ ਕਬੀਰਾ ਜਹਾ ਗਿਆਨੁ ਤਹ ਧਰਮ ਹੈ ਜਹਾ ਝੂਠੁ ਤਹ ਪਾਪੁ ॥ (ਪੰਨਾ 1372) ਆਖਦੀ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਥ ਜਾਂ ਪੰਥ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪਦਵੀ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਜਕ ਧਰਮ ਜਾਂ ਪੰਥ ਦਾ ਆਧਾਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਹੀਂ, ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਾਂਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਧਿਆਤਮਕ ਗਿਆਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦੀ ਵਿਥਿਆ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਵਖਰੇ ਅਤੇ ਅਸੰਗਤ ਅਰਥਾਂ ਕਾਰਨ ਸੂਝਵਾਨ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦਾ ਦੁਬਿਧਾ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਣਾ ਸੁਭਾਵਕ ਹੈ ਪਰ ਸਿੱਖ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਰਲਗੱਡ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਆਮ ਸਿੱਖ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਾਗਰੂਕ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 'ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ' ਵਿਚ ਇਸ ਅਸੰਗਤੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਦੀ ਰਹਿਣੀ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ, ਸ਼ਖਸੀ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਕਹਿ ਕੇ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸੰਤ-ਸਿਪਾਹੀ ਅਤੇ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਮੇਲ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ ਇਕ ਮਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਮਾ ਸਕਦੀਆਂ, ਇਵੇਂ ਹੀ ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਨਹੀਂ ਚਲ ਸਕਦੇ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਇੱਕ ਕਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਧਰਮ ਦੇ ਕਿੱਤੇ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਮਨੋਰਥਾਂ ਦਾ ਏਕੀਕਰਨ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਦਵੈਤ ਅਵਸਥਾ ਅਤੇ ਖੰਡਤ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਹੀ ਪਰਿਣਾਮ ਹਨ।

ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਹੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਰਹਿਬਰ ਥਾਪਿਆ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਹੋਰ ਰਚਨਾ ਜਾਂ ਸਮਾਜਕ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਘਾਟਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਫੁਰਮਾਨ ਹਨ:

ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕਚੀ ਹੈ ਬਾਣੀ ॥
ਬਾਣੀ ਤ ਕਚੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਝਹੁ
ਹੋਰ ਕਚੀ ਬਾਣੀ ॥
ਕਹਿਦੇ ਕਚੇ ਸੁਣਦੇ ਕਚੇ
ਕਚੀ ਆਖਿ ਵਖਾਣੀ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਿਤ ਕਰਹਿ ਰਸਨਾ
ਕਹਿਆ ਕਛੂ ਨ ਜਾਣੀ ॥
ਚਿਤੁ ਜਿਨ ਕਾ ਹਿਰਿ ਲਇਆ
ਮਾਇਆ ਬੋਲਨਿ ਪਏ ਰਵਾਣੀ ॥
ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਝਹੁ
ਹੋਰ ਕਚੀ ਬਾਣੀ ॥(ਪੰਨਾ 920)
—
ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਰੀਸੈ ਹੋਰਿ ਕਚੁ ਪਿਚੁ ਬੋਲਦੇ
ਸੇ ਕੂੜਿਆਰ ਕੂੜੇ ਝੜਿ ਪੜੀਐ ॥ (ਪੰਨਾ 304)

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਵਲੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕੱਚਾ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਵੀ ਅਣਉਚਿੱਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਰੋਤ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਲਗਭਗ ਸਭ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਤੇ ਅਪ੍ਰਮਾਣਕ ਹਨ। ਕਈ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਵਿਧੀ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਝਗੜੇ, ਅਨਿਆਂ, ਜੁਲਮ, ਵਿਤਕਰੇ ਅਤੇ ਵਧੀਕੀਆਂ ਪੰਜ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਕਾਰਾਂ- ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ ਅਤੇ ਅਹੰਕਾਰ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰਦੇ ਹਨ। ਮਾਇਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਇਆ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਆਪ ਪਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੋ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਲਣਯੋਗ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਤਾਂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਤ ਹੈ। ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪੰਜ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹਉਮੈ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਮਾਜ ਜਾਂ ਸਮਾਜਕ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਸਿੱਖ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਤੱਥ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੇ ਸਾਧਾਰਨ ਸਿੱਖ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਧਾਰਣ ਸਿੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤਿਤਵ ਨੂੰ ਖੰਡਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਸੇਧ ਲੈ ਕੇ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਫਲ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨਤ ਹੈ। ਇਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੀ ਆਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਔਖੇ ਤੋਂ ਔਖੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਬਹੁਤੇ ਸਿੱਖ ਸਫਲਤਾ ਸਹਿਤ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਤੇ ਭਰੋਸਾ, ਉਦਮ, ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਹਲੀਮੀ ਜੈਸੇ ਅਦੁੱਤੀ ਗੁਣ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਹੀ ਦੇਣ ਹਨ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਧਿਆਤਮਕ ਗਿਆਨ ਹੈ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਸਿਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਲਈ ਸਿਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਅਧਿਆਤਮਕ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਧਰਮਸਾਲ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ:

ਮੋਹਨ ਤੇਰੇ ਸੋਹਿਨਿ ਦੁਆਰ
ਜੀਉ ਸੰਤ ਧਰਮਸਾਲਾ ॥
ਧਰਮਸਾਲ ਅਪਾਰ ਦੈਆਰ
ਠਾਕੁਰ ਸਦਾ ਕੀਰਤਨ ਗਾਵਹੇ ॥
ਜਹ ਸਾਧ ਸੰਤ ਇਕਤ੍ਰ ਹੋਵਹਿ
ਤਹਾ ਤੁਝਹਿ ਧਿਆਵਹੇ ॥ (ਪੰਨਾ 248)
—
ਸਤਸੰਗਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਚਟਸਾਲ ਹੈ
ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਗੁਣ ਸਿਖਾ ॥ (ਪੰਨਾ 1316)

ਸੰਸਾਰਕ ਗਿਆਨ ਲਈ ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਧਰਮ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਮੰਦਿਰਾਂ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ, ਗਿਰਜਿਆਂ, ਮਸਜਿਦਾਂ ਅਤੇ ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਜੋਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਧਾਰਮਕ ਸਿਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਤੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਲਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਲਈਆਂ ਹਨ।

ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਆਤਮਕ ਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੁਚੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਮਾਜਕ ਧਰਮ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਭੀੜ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜਕ ਧਰਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਲੋੜ ਹੈ, ਮਨੁੱਖ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਚੌਗਿਰਦੇ ਨੂੰ ਜਾਣਨ, ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬਦਲਣ ਤੇ ਢਾਲਣ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ। ਧਰਮ ਉਸੇ ਉਤਸੁਕਤਾ ਦਾ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਨਿਵਾਰਣ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ, ਸਮਾਜ, ਸੰਸਾਰ ਅਤੇ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਬਾਰੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਧਾਰਣ ਲੋਕ ਨਾ ਸਮਝ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਕਿਸੇ ਅਦਿੱਖ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾ ਲਈ ਉਸੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਖਿਆ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਧਰਮ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਲੋੜਾਂ ਤੇ ਸੰਸਾਰਕ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਅਗਿਆਨ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੁਜਾਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਗੈਬੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਦਲਾਲ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਧਾਰਣ ਲੋਕ ਧਾਰਮਕ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਮਾਜਕ ਧਰਮ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਲੋੜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਬਦਲੇ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੁਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਆਦਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੁਜਾਰੀ ਵਰਗ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬੁਹਗਿਣਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਾਹਕ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੁਰਾਤਨ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਪੁਜਾਰੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਜਾਂ ਭਾਈਵਾਲ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਬਣਾ ਕੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲੀ ਪਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਸ਼ਰਧਾ ਕਈ ਵੇਰ ਧਾਰਮਕ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਰਮ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਬੁਹਗਿਣਤੀ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਰਦਾਸਾਂ, ਪਾਠਾਂ ਜਾਂ ਮੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਜੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ, ਚਿੰਤਾਵਾਂ, ਆਰਥਿਕ ਚੁਣੌਤੀਆਂ, ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਓ ਹੱਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਗਰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਗੁਰਬਾਣੀ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਦੁਖੁ ਸੁਖੁ ਤੇਰੇ ਭਾਣੈ ਹੋਵੈ ਕਿਸਥੈ ਜਾਇ ਰੂਆਈਐ ॥ (ਪੰਨਾ 418) ਦੂਜੇ, ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ, ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਦਲੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਪੁਜਾਰੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਬਾਬੇ ਭੋਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਐਸੀ ਸੋਚ ਵੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਫੈਲਾਉਣ 'ਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਗੁਰਬਾਣੀ 'ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿੱਖ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਥਾਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਮਨੋਰਥ ਖਾਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ, ਪਾਠ ਜਾਂ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਅਰਦਾਸ ਅਤੇ ਪਾਠ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਮਿਲਨ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੁਖਮਨੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਪਰ ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਥਾਂ ਇਤਿਹਾਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦੀ ਇੱਕ ਕੱਚੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪਵਿਤਰ ਨਾਨਕ ਨਾਂ ਦੀ ਅਯੋਗ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਲੇਖਾ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਾਠ ਕਰਨ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਵਿਚ ਵੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਣਨ, ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ। ਕਈ ਧਾਰਮਕ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਆਪਣੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਧਾਰਮਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਨੇਕ ਚਲਨ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਧਾਰਮਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤੇ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਅਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਹੀ ਭਰਮਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਧਾਰਮਕ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਈ ਵਾਰ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵਾਸਤਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਪਖੰਡਾਂ, ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਕੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਾਨਵ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਰਿਸ਼ੀ, ਮੁਨੀ, ਪੈਗੰਬਰ, ਗੁਰੂ, ਭਗਤ, ਸਾਧੂ ਅਤੇ ਸੰਤ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ, ਉਸ ਦੀ ਕਾਇਨਾਤ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਬਾਰੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਅਧਿਆਤਮਕ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸਾਰਾਂਸ਼ ਹੈ। ਇਹ ਗਿਆਨ ਪਦਾਰਥਕ ਜਗਤ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਦਾਰਥਕ ਜਗਤ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਗਿਆਨ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਉਹ ਹਨ-ਪ੍ਰਭੂ, ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਰ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਕਾਰ ਅਤੇ ਨਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੱਸਦੀ ਹੈ, ਨਿਰਗੁਣ ਰਾਮ ਗੁਣਹ ਵਸਿ ਹੋਇ ॥(ਪੰਨਾ 222)

ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਗੁਣ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਵਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਗੁਣ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਯੋਗ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਵਿਚ ਦੱਸੇ ਦੋ ਹੀ ਗੁਣ ਐਸੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਧਾਰਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਹਨ- ਨਿਰਭਉਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਵੈਰਤਾ। ਨਿਰਵੈਰ ਬਣੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਹਰ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਭੂ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ:

ਏਹੁ ਵਿਸੁ ਸੰਸਾਰ ਤੁਮ ਦੇਖਦੇ
ਇਹੁ ਹਰਿ ਕਾ ਰੂਪ ਹੈ
ਹਰਿ ਰੂਪ ਨਦਰੀ ਆਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ 922)

ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਐਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੀਆਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਨਿਰਭਉ ਤੇ ਨਿਰਵੈਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਬਣ ਕੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਵਰਤ ਰਹੇ ਅਨਿਆਂ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਧਰਮ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮਿੱਕ ਹੋਣਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਸਮਾਜ ਦੀ ਰਖਿਆ, ਬਿਹਤਰੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਈ ਵਾਜਬ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਅਧਿਆਤਮਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਮਾਜਕ ਧਰਮ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੁਆ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਮਕ ਹੋਣ ਦਾ ਗੌਰਵ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਜਕ ਧਰਮ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸਿਧੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਪਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੋਕ ਰਾਏ ਦੇ ਯੁਗ ਵਿਚ ਸਮਾਜਕ ਧਰਮ ਨੂੰ ਹੀ ਅਸਲੀ ਧਰਮ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਗਾਡੀ ਰਾਹ ਦੇ ਪਾਂਧੀਆਂ ਵਿਚ ਆਚਰਣ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਮਾਜਕ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਕੀ ਇਹੋ ਹੈ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹੋਣੀ?

ਆਮ ਲੋਕਾਂ (ਸਮਾਜ) ਨੂੰ ਚੰਗੇਰਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਮਨੁੱਖੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਤੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜਿਹੜੇ 'ਸਿਆਣਿਆਂ' ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਗੂ ਬਣਾਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ 'ਅਸੂਲ ਤੇ ਨਿਯਮ' ਹੀ ਭੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ, ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਮਰਿਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ, ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਖ਼ਬਾਰੀ ਲੇਖ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਉਹੋ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਜੋ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਆਮ ਲੋਕਾਂ (ਸਮਾਜ) ਨਾਲ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਫੋਨ ਉਤੇ ਪਾਠਕ ਸੰਪਰਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲਗਭਗ ਹਰ ਪਾਠਕ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੀ ਏਨੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸੈਂਕੜੇ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੇਖ ਲਿਖ ਕੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਲਝਣਾਂ ਬਾਰੇ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ।

ਪਰ ਇਕ ਸੁਆਲ ਜੋ ਹਰ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਠਕ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹੋ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-'ਕੀ ਜੋ, ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੁਸੀਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ?' ਪਰ ਜਵਾਬ ਕੋਈ ਸੁੱਝਦਾ ਨਹੀਂ। (ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ 'ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ'।) ਇਕ ਸੱਜਣ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ, 'ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸ਼ਾਵਾਦੀ ਹੋ। ਇਹ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਸਦੀਵੀ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਰਾਤ ਮਗਰੋਂ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਦਿਨ ਨੇ ਛਿਪਣਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਤ ਆਉਣੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿਚ ਭੁੱਜ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇੰਦਰ ਦੇਵਤਾ ਸਭ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਰਮੀ ਦਾ ਨਾਂ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਸਦੀਵੀ ਸਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਚਾਨਣ-ਹਨੇਰਾ, ਗਰਮੀ-ਸਰਦੀ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ-ਮੌਤ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਫਿਰ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ? ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਮਗਰੋਂ ਆਸ ਨੇ ਵੀ ਇੰਜ ਹੀ ਪੂਰੀ ਹੋਣਾ ਹੈ-ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ। ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ'। (ਇਹ ਸੱਜਣ ਉਸ ਅਖਾਣ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ-'ਜੀਵੇ ਆਸਾ, ਮਰੇ ਨਿਰਾਸਾ'।)

ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੁਣ ਕੇ ਚੁੱਪ ਸਾਂ, ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹੋ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸੈਂਕੜੇ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਆਢਾ ਲਾਇਆ ਹੈ, ਉਹਨੇ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ (ਸਮਾਜ) ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਠੁੱਠ ਵਿਖਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੀ, (ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ) ਢੰਗ ਲੱਭ ਲਏ ਹਨ। ਨਵੇਂ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਲਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜੋ ਆਗੂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਚੁਣੇ, ਉਹ ਕੁਦਰਤ ਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਆ ਖੜੋਤੇ ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸਭ ਨਿਯਮ, ਆਪਣੇ ਮੁਫ਼ਾਦਾਂ ਲਈ ਬਦਲਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਲੱਖਾਂ-ਕਰੋੜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਬਨਸਪਤੀ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਪਲੀਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ (ਆਪਣੇ ਲਈ ਮਹਿਲ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਤਰਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ)। ਕਾਰਖਾਨੇ ਲਾ ਕੇ ਆਪ ਅਰਬਪਤੀ ਬਣ ਗਏ ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਜੋਗੀ ਹਵਾ ਵੀ ਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਬੜੀ ਲੰਮੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਥੇ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕੇ ਹੀ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਲੋਕਾਂ (ਸਮਾਜ) ਨੂੰ ਚੰਗੇਰਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਮਨੁੱਖੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਤੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜਿਹੜੇ 'ਸਿਆਣਿਆਂ' ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਗੂ ਬਣਾਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ 'ਅਸੂਲ ਤੇ ਨਿਯਮ' ਹੀ ਭੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ, ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਮਰਿਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ, ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਬੀਬੀ ਦੁਖੀ ਮਨ ਨਾਲ ਦੱਸ ਰਹੀ ਸੀ, 'ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਜਾਂ ਮੈਂ ਹਾਂ ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ। ਬਾਕੀ ਸਭ ਰੱਬ ਨੂੰ ਪਿਆਰੇ ਹੋ ਗਏ। ਮੈਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਐਮ. ਏ. ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਸੜਕ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਵੀਂ, ਸੱਤ ਏਕੜ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਪਰ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਉਤੇ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਇਕ ਰਾਜਸੀ ਨੇਤਾ ਨੇ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਿਤਾ ਜੀ, ਸਥਾਨਕ ਛੋਟੇ ਅਫਸਰਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਤੱਕ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਜਾ ਆਏ ਨੇ ਪਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇਤਾ ਦਾ ਵਾਲ ਵਿੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਅਫਸਰਾਂ, ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖ ਸਕਦੀ ਹਾਂ, ਹੋਰ ਕੁਝ ਕਰਨ ਜੋਗੀ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਕੋਈ ਚਿੱਠੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੇਜਦਾ, ਅਮਲ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਣਾ ਹੈ'। ਇਕ ਹੋਰ ਬੀਬੀ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ, 'ਮੈਂ ਜਿਸ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਸਾਂ, ਉਥੇ ਇਕ ਭੈਣ ਜੀ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡੋਂ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਵੱਡੇ ਨੇਤਾ ਬਣ ਗਏ। ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਹਰ ਰੂਟ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੀ ਬੱਸਾਂ ਚਲਦੀਆਂ ਨੇ'।

ਇਕ ਹੋਰ ਸੱਜਣ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ, 'ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ 30 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤ ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਤਿੰਨ ਧੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਵਿਆਹੀਆਂ। ਇਕੋ ਲੜਕਾ ਹੈ, ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਲੇਖ ਵਿਚ ਜੋ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੱਖਾਂ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਬੇਕਾਰ ਧੱਕੇ ਖਾਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਨੇ, ਉਹ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਬੀ. ਏ., ਐਮ. ਏ. ਬੀ. ਐਂਡ ਵਿਹਲੇ ਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਏ ਕੀ ਕੁਝ ਕਰਦੇ-ਫਿਰਦੇ ਨੇ। ਸੱਪ ਦੇ ਮੂੰਹ ਕੋਹੜ ਕਿਰਲੀ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਏ। ਜੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਕਾਲਜ ਭੇਜੀਏ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਿਹੜਾ ਉਹ ਡੀ.ਸੀ. ਲੱਗ ਜਾਏਗਾ-ਨੌਕਰੀਆਂ ਤਾਂ ਸਭ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਐਂ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਅਮੀਰਾਂ ਦਿਆਂ ਨੂੰ। ਪਰ ਜੇ ਹੁਣ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨੋਂ ਹਟਾਅ ਲਈਏ ਤਾਂ ਉਹ ਅਵਾਰਾ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਜ਼ਮੀਨ ਸਾਰੀ ਪੰਦਰਾਂ ਕਨਾਲ ਹੈ, ਉਹਦੇ 'ਚੋਂ ਕੀ ਕਮਾਊ ਤੇ ਕੀ ਖਾਊ। ਉਂਜ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ'।

ਇਕ ਹੋਰ ਸੱਜਣ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, 'ਅਸਾਂ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਦੈ ਕਿ ਵਿਆਹਾਂ 'ਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਗਲ਼ ਆਪ ਫਾਹਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਧੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨੈਂ। ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਘਰ ਤੋਰਾਂ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ ਦਾਜ-ਦਹੇਜ ਦੇ ਮਿਹਣੇ ਸੁਣ ਕੇ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਰੋਇਆ ਕਰੂ। ਕੋਈ ਚੰਗੇ ਘਰ ਗੱਲ ਤੁਰਦੀ ਐ ਤਾਂ ਦਹੇਜ 'ਚ ਕਾਰਾਂ ਮੰਗਦੇ ਐ। ਫਿਰ ਕਿਹੜੇ ਖੂਹ 'ਚ ਡਿਗੀਏ ਜੀ... ?' ਅਨੇਕ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਸਨ-ਹਰੇਕ ਦੀ ਵੱਖਰੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਸੁਣਨ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਤੰਦਾਂ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੇ 'ਵਿਕਾਸ' ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਜਾ ਜੁੜਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਖੀਰ ਸਿੱਟਾ ਇਹੋ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ, ਮੂਲ ਸਮੱਸਿਆ ਸਮਾਜ 'ਚ ਆ ਰਹੇ (ਲਿਆਂਦੇ ਜਾ ਰਹੇ) ਉਸ ਨਿਘਾਰ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਾਂ ਦੇ ਮੋਹਰੀਆਂ (ਨੇਤਾਵਾਂ, ਆਗੂਆਂ) ਨੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਅਮੁੱਕ ਲਾਲਸਾ ਕਾਰਨ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਲਿਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਗੂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹੀ ਅੱਕ-ਥੱਕ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮੰਗਣਗੇ। (ਪਰ ਕਦੋਂ ? 65 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਸ ਤੋਂ ਹਿਸਾਬ ਮੰਗਿਆ ਹੈ ?)

ਅਜਿਹੀ ਸੋਚ ਉਦੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਫਜ਼ੂਲ ਲੱਗੀ ਜਦੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਕੋਲ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਬਿਤਾ ਕੇ ਆਏ ਇਕ ਸੱਜਣ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 'ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਓ ਕਿ ਇਹ ਆਗੂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਾਬੂ ਆ ਜਾਣਗੇ ? ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਂਅ ਲਓ, ਮੈਂ ਦੱਸਾਂਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ, ਕਿੰਨੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ-ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕਿੱਥੇ-ਕਿੱਥੇ, ਕਿੰਨਾ ਪੈਸਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ-ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਲਾਈ ਜਾਣਾ-ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਏ ਮਗਜ਼ਪੱਚੀ ਕਰੀ ਜਾਣਾ। ਮੈਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕ ਵੱਡੇ ਰਾਜਸੀ ਨੇਤਾ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਏਕੜ ਦਾ ਅੰਗੂਰਾਂ ਦਾ ਫਾਰਮ ਖਰੀਦਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਵਿਟਰ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾ ਬੈਠੇਗਾ-ਲੋਕ ਕੀ ਉਹਦੀ ਟੰਗ ਭੰਨ ਦੇਣਗੇ ? ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਨ ਡਾਂਗਾਂ-ਆਪੋ ਵਿਚ ਹੀ ਲੜ-ਲੜ ਮਰਨਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵੀ ਬਣ ਜਾਣ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਫਾਂਸੀ ਨਹੀਂ ਲਾ ਦੇਣਾ। 20-20 ਸਾਲ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਹੀਂ ਮੁੱਕਦੇ...ਮਗਰੋਂ ਜੇ ਉਹ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤ ਗਏ ਤਾਂ ਗਵਾਹ ਹੀ ਮੁੱਕਰ ਜਾਣਗੇ। ਦੱਸੋ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰੋਗੇ?

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤ ਦਾ ਸਿਖਰ ਸੀ ਜੂਨ 1984 ਦਾ ਸਾਕਾ

ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ 28 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਜੂਨ '84 ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਸਾਕਾ ਵਾਪਰਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ 'ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ' ਦਾ ਨਾਂਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਸਿੱਖ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚ ਇਹ ਤੀਸਰਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਰਬਾਦੀ ਕਰਨ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ 'ਘੱਲੂਘਾਰਾ' ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਕੇ ਬਾਰੇ ਕਾਫ਼ੀ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਕਾਫੀ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਸਾਕੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਮਾਨਕਿਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੰਜੋੜੀ ਗਈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਹਰ ਸਾਲ ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਤਾਜ਼ਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਹੋਈ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ਸਬੱਬ ਵੀ ਇਸ ਸਾਕੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦੁਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵਾਪਰਨ ਸਮੇਂ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਵਾਜਿਬ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੱਤ ਹੈ ਕਿ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਅਤੇ ਮਰਯਾਦਾ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰਖਦਿਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗੀ ਅਖਾੜੇ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਮਤ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਕਵੀ ਪ੍ਰੋ: ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਧਿਆਨ ਮੰਗਦੇ ਹਨ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸਲੈਬਾਂ ਉਤੇ ਸੰਭਲ-ਸੰਭਲ ਕੇ ਕਦਮ ਰੱਖੋ। ਹਰ ਇਕ ਸਲੈਬ ਹੇਠਾਂ ਸੈਂਕੜੇ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਹਨ'। ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਦਬ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮੁਗਲਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾ (ਲੜਾਈ) ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਇਥੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਾਉਂਦੇ ਉਕਤ ਸ਼ਬਦ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਹਨ। ਜੂਨ '84 ਦਾ ਸਾਕਾ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿਥੇ ਵਾਪਰਿਆ ? ਨਾਲੋਂ 'ਕਿਉਂ' ਵਾਪਰਿਆ ? ਬਾਰੇ ਜਾਣਿਆਂ ਇਹ ਮਸਲਾ ਵਧੇਰੇ ਸਮਝ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਜਨੀਤਕ, ਧਾਰਮਿਕ, ਭਾਸ਼ਾਈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਆਦਿ ਮੁਦਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜੂਝਣਾ ਪਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਪਿੱਛੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਉਪਰੰਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੰਥਕ ਜਜ਼ਬੇ ਵਾਲੇ ਵੱਖਰੇ ਰਾਜਸੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਤੋਂ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੁਆਰਾ 'ਅਬ ਤੋ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲ ਚੁਕੇ ਹੈਂ' ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਕਰਨ ਦਾ ਰੋਸਮਈ ਅਹਿਸਾਸ ਵੀ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚੋਂ 'ਸਿੱਖ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਗ਼ੁਲਾਮ ਹਨ' ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਅਤੇ ਬੋਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਜੋਂ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਣਦੇ-ਸਰਦੇ ਹੱਕ ਲੈਣ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ, ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਅਤੇ ਧਰਮ ਯੁਧ ਮੋਰਚਿਆਂ ਦਾ ਜਮਹੂਰੀ ਪੈਂਤੜਾ ਅਪਣਾਇਆ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਖਤ ਰਵਈਏ ਨਾਲ ਨਾ ਕੇਵਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੋਰਚਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਾਂਹ-ਪੱਖੀ ਰੁਖ਼ ਅਖਤਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਧਕੇਸ਼ਾਹੀਆਂ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਜਮਹੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਮਸਲਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਮੋਰਚਾ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਲ 1955 ਈ. ਵਿਚ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਅੰਦਰ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਸਤਿਆਗ੍ਰਹੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਉਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ ਅਤੇ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਫੇਲ੍ਹ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਰੋਕਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਦਫਾ 144 ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਥੇ ਦੀਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। ਅਖੀਰ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ 'ਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਕੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ, ਅੱਥਰੂ ਗੈਸ ਛੱਡੀ ਗਈ ਅਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਵੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਰਕਾਰ ਜਾ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਨਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। 17 ਜੁਲਾਈ 1955 ਨੂੰ ਸ: ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਰਾੜੇਵਾਲਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਨੇ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦੀ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਨਿਖੇਧੀ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। 10 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਭੀਮ ਸੈਨ ਸੱਚਰ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਸੰਬੰਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਉਪਰੰਤ ਆਪ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਆਏ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਅਫ਼ਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ।

ਮਹਿਲਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਡਬਲਿਊ. ਐੱਫ. ਐੱਚ. ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ 200 ਕਰੋੜ ਦਾ ਰਗੜਾ !

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ , 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗਰਭਵਤੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਲਾਪ੍ਰਵਾਹੀ ਦੀ ਭਾਰੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪਈ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਲੱਗਭਗ 22.5 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ (ਲਗਭਗ 200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲਾ ਚੇਲਸੀ ਵਾਲਸ਼ ਨਾਮ ਦੀ ਮਹਿਲਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜੋ ਟੋਟਲ ਕੁਆਲਿਟੀ ਲੌਜਿਸਟਿਕਸ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਚੇਲਸੀ ਦੀ ਗਰਭ ਅਵਸਥਾ ਉੱਚ-ਜ਼ੋਖਮ ਵਾਲੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਘਰੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ (ਵਰਕ ਫ਼ਰੋਮ ਹੋਮ) ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ, ਪਰ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ,ਕਿ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਦਫ਼ਤਰ ਆ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰੇ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਤਨਖਾਹ ਵਾਲੀ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਲਵੇ।

ਬਿਨਾਂ ਤਨਖਾਹ ਵਾਲੀ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਬੀਮਾ ਗੁਆਉਣਾ ਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਮਜਬੂਰੀ ਵਿੱਚ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਕੁੱਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਣੇਪਾ ਦਰਦ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਜਨਮ ਦੇ ਕੁੱਝ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਣੇਪਾ ਸੀ, ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੱਗਭਗ 18 ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚੇਲਸੀ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਦੁੱਖਾਂਤ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਜਿਊਰੀ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ। ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਿਸਾਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣ ਰਹੇ ਮੋਬਾਇਲ ! ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਲੱਗਿਆ ਬੈਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ , 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਯੂਨੈਸਕੋ ਦੇ 'ਗਲੋਬਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮੌਨੀਟਰਿੰਗ' ਦਲ ਦੀ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ 58 ਫ਼ੀਸਦੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੋਬਾਇਲ ਫ਼ੋਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਦਮ ਕਲਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਭਟਕਣ ਅਤੇ 'ਸਾਈਬਰ ਬੁਲਿੰਗ' (ਔਨਲਾਈਨ ਧਮਕਾਉਣ) ਵਰਗੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

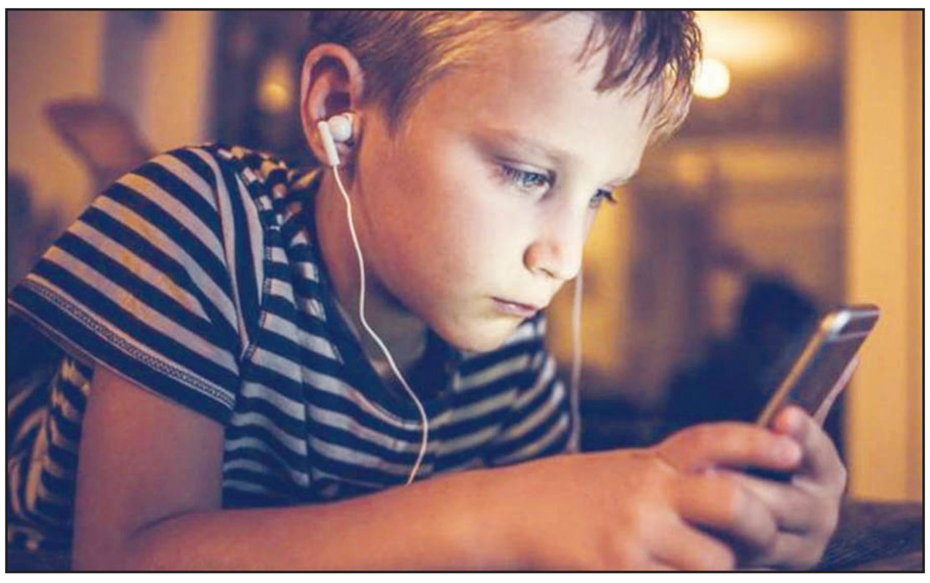

ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਰੁਝਾਨ

ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ, ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਫ਼ੋਨ ਬੈਨ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੂਨ 2023 'ਚ ਸਿਰਫ਼ 24 ਫ਼ੀਸਦੀ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਅਜਿਹੀ ਪਾਬੰਦੀ ਸੀ, ਜੋ 2025 ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤਕ 40 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੇ ਮਾਰਚ 2026 ਤਕ ਵੱਧ ਕੇ 58 ਫ਼ੀਸਦੀ (ਲੱਗਭਗ 114 ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ) ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਬੋਲੀਵੀਆ, ਕੋਸਟਾ ਰੀਕਾ, ਕ੍ਰੋਏਸ਼ੀਆ, ਜਾਰਜੀਆ, ਮਾਲਦੀਵ ਤੇ ਮਾਲਟਾ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਵਿਕਾਰ : ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਕਾਰਨ ਲੜਕਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲੜਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਵਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੁੱਗਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਰੀਰਕ ਦਿੱਖ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀ : ਫ਼ੇਸਬੁੱਕ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਐਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ 32 ਫ਼ੀਸਦੀ ਕਿਸ਼ੋਰ ਲੜਕੀਆਂ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਟਿਕਟੌਕ ਐਲਗੋਰਿਦਮ : ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟਿਕਟੌਕ ਦਾ ਐਲਗੋਰਿਦਮ ਕਿਸ਼ੋਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰ 39 ਸੈਕਿੰਡ ਵਿੱਚ 'ਸਰੀਰਕ ਦਿੱਖ' ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਹਰ ਅੱਠ ਮਿੰਟ ਵਿੱਚ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਫ਼ਰਾਂਸ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਬਹਿਸ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਤੇ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਫ਼ੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਹੋਰ ਸਖ਼ਤ ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਵਿੱਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਕੋਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦੇ 39 ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕੁੱਝ ਦੇਸ਼ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਲੰਬੀਆ, ਇਸਟੋਨੀਆ, ਪੋਲੈਂਡ ਅਤੇ ਫ਼ਿਲੀਪੀਨਜ਼ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਜਿਹੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜੋ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਫ਼ੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ, ਬਿਮਾਰ ਜਾਂ ਦਿਵਿਆਂਗ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਤ 'ਚ ਫ਼ੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਨਿਊਯਾਰਕ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਵਾਪਰਿਆ ਹਵਾਈ ਹਾਦਸਾ, 2 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ

ਨਿਊਯਾਰਕ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਮਿਡਲ ਈਸਟ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚਕਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਿਊ ਯੌਰਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰਿਆ। ਨਿਊ ਯੌਰਕ ਦੇ ਲਾਗੁਆਰਡੀਆ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਰਨਵੇਅ 'ਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਇੱਕ ਯਾਤਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਅੱਗ ਬੁਝਾਊ ਟਰੱਕ ਟਕਰਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 2 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ 70 ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਹਾਜ਼ 100 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਟਰੱਕ ਰੁਕਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫ਼ਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਿਆ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਪਿੱਛੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਹੱਥ ਹੋਣ ਦਾ ਖ਼ਦਸ਼ਾ ਜਤਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਫ਼ਿਲਹਾਲ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ।

ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਲਟ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਪਾਇਲਟ ਦੀ ਵੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਨੂੰ ਜੇ.ਐੱਫ਼.ਕੇ. ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਵੱਲ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾ ਟੱਕਰ ਰਨਵੇਅ 4 ਦੇ ਨੇੜੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਏਅਰ ਕੈਨੇਡਾ ਸੀ ਆਰ.ਜੀ. -900 ਉਡਾਣ ਟੈਕਸੀਵੇਅ ਤੋਂ ਲੰਘ ਰਹੀ ਸੀ। ਟੱਕਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫ਼ਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਟੀਮਾਂ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ। ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰਨਵੇਅ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਵੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਜਾਰੀ ਹਨ।

ਹਵਾਈ ਆਵਾਜਾਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨੇ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਵਾਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਰੁਕਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਫ਼ਿਰ ਵੀ ਟੱਕਰ ਹੋ ਗਈ। ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਘੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸ਼ਨ ਨੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਯਹੂਦੀ ਸਨ।

ਦੁਰਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਕਈ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਕਲਿੱਪ ਵਿੱਚ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਅਗਲਾ ਹਿੱਸਾ ਕਈ ਡਿਗਰੀ ਉੱਚਾ ਦਿੱਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਗਲੇ ਨੋਟਿਸ ਤਕ ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਡਾਣਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ ਵਲ ਵੀ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਏਅਰ ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਕਾਰਜ ਇਸ ਸਮੇਂ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਜਵਾਬ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।

ਫ਼ੜੀ ਗਈ 'ਯੂਟਿਊਬ ਵਿਊਜ਼' ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਫ਼ੈਕਟਰੀ ! ਇੰਝ ਖਰੀਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਵਿਊਜ਼' ਤੇ ਲਾਈਕ, ਵੀਡੀਓ ਵਾਇਰਲ

ਰੀਓ ਡੀ ਜੇਨੇਰੋ , 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਡਿਜੀਟਲ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਆਧੁਨਿਕ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਰੀਓ ਡੀ ਜੇਨੇਰੋ ਦੇ ਮਕਾਏ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਖ਼ੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸੈਂਕੜੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ ਡਿਵਾਈਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਯੂਟਿਊਬ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਦੇ ਵਿਊਜ਼ ਨੂੰ ਨਕਲੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਇੱਕ ਵੀਡੀਓ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੈਂਕੜੇ ਡਿਵਾਈਸਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਵੇਲੇ ਚੱਲਦੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਪੂਰੇ ਸੈੱਟਅੱਪ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਯੂਟਿਊਬ ਦੇ ਐਲਗੋਰਿਦਮ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਵਾਇਰਲ ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਂਕੜੇ ਮੋਬਾਇਲ ਫ਼ੋਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਤ ਨਾਲ ਮਾਊਂਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਰੁਕੇ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਊਜ਼ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਵੀਡੀਓ ਨੂੰ ਅਸਲੀਅਤ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੈੱਟਵਰਕ ਨੂੰ 'ਕਲਿੱਕ ਫ਼ਾਰਮ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਖੇਡ ਸਿਰਫ਼ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫ਼ੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਗਠਿਤ ਸਿਸਟਮ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫ਼ਾਰਮਾਂ 'ਤੇ ਨਕਲੀ ਐਂਗੇਜਮੈਂਟ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਿਜੀਟਲ ਇੱਕੋਸਿਸਟਮ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਦਿੱਖਣ ਵਾਲੀ ਹਰ ਵਾਇਰਲ ਚੀਜ਼ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਈਰਾਨ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਏ ਕਸ਼ਮੀਰੀ, ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦਾਨ ਕੀਤੇ ਸੋਨੇ-ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਨਕਦੀ

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਪੱਛਮੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਵੱਧਦੇ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਸੰਕਟ ਦੇ ਵਿੱਚਕਾਰ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਮਿਸਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਬਡਗਾਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਲੋਕ ਈਰਾਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਕਮਾਈ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਇਰਾਨ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਸੋਨਾ, ਚਾਂਦੀ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਡਗਾਮ ਦੇ ਇੱਕ ਨਿਵਾਸੀ ਮੋਹਸਿਨ ਅਲੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਸਜਿਦ ਇਮਾਮ ਜ਼ਮਾਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਟਾਲ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਮਾਵਾਂ-ਭੈਣਾਂ ਆਪਣੇ ਗਹਿਣੇ, ਨਕਦੀ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਤਾਂਬੇ ਦੇ ਬਰਤਨ ਵੀ ਦਾਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਰਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲ ਸਕੇ।

ਬਡਗਾਮ ਦੇ ਵਿਧਾਇੱਕ ਮੁੰਤਜ਼ਿਰ ਮੇਹਦੀ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਰਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਮਦਦ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਵਿੱਚਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਫ਼ੌਜੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਹਨ। ਈਰਾਨ ਦੀ ਸੈਨਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹੋਰਮੁਜ਼ ਦੀਪ ਦੇ ਕੋਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇੱਕ 6-15 ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਮਾਰ ਗਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਈਰਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 'ਟਰੂ ਪ੍ਰੌਮਿਸ -4' ਅਭਿਆਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਦੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਡਗਾਮ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਇਹ ਘਟਨਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਸਥਾਨਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਡੂੰਘਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਜੰਗ ਦੇ ਬੱਦਲ ਛਾਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਦਦ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

14 000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਕੂਲ ਅਜੇ ਵੀ ਖੰਡਰ, 4 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਮੁਰੰਮਤ ! ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸੰਕਟ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਭਾਰਤ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ 2022 ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਸਾਫ਼ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੰਧ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਨੁਕਸਾਨੇ ਗਏ 19,500 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 14,343 ਸਕੂਲ ਅਜੇ ਵੀ ਮੁੜ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿੰਧ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਸਈਅਦ ਸਰਦਾਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਈਅਦ ਮੁਰਾਦ ਅਲੀ ਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਹੋਈ ਇੱਕ ਸਮੀਖਿਆ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੂਬੇ ਭਰ ਵਿੱਚ 19,808 ਸਕੂਲ ਨੁਕਸਾਨੇ ਗਏ ਸਨ। ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ 5,465 ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮੁੜ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 2,268 ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੁਕਸਾਨੇ ਗਏ ਅਤੇ 3,197 ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨੇ ਗਏ ਸਕੂਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ 14,343 ਸਕੂਲ ਅਜੇ ਵੀ ਬਹਾਲੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਹਨ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁੜ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ 14 ਲੱਖ (1.4 ਮਿਲੀਅਨ) ਵਿੱਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੁੜ ਨਿਰਮਾਣ ਯੋਜਨਾਵਾਂ, ਜੋ ਕਿ 5,369 ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਦੀ ਲਾਗਤ 167 ਬਿਲੀਅਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਰੁਪਏ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਹੁਣ ਤਕ 63.95 ਬਿਲੀਅਨ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ 2,114 ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 1,254 ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਲਾਰਕਾਨਾ ਵਿੱਚ 1,218 ਅਤੇ ਸੁੱਕਰ ਵਿੱਚ 1,070 ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਖੈਰਪੁਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ 730 ਸਕੂਲ ਖੰਡਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਡਿੱਗਦਾ ਪੱਧਰ

ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਗਰਲਜ਼ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਸਟੈਟਿਸਟਿਕਸ ਐਂਡ ਟ੍ਰੈਂਡਸ ਰਿਪੋਰਟ 2023-24' ਵਿੱਚ ਖ਼ੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ 2.62 ਕਰੋੜ (26.2 ਮਿਲੀਅਨ) ਬੱਚੇ ਅਜੇ ਵੀ ਸਕੂਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 34 ਲੱਖ (3.4 ਮਿਲੀਅਨ) ਲੜਕੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਫ਼ੰਡਾਂ ਦੀ ਕਮੀ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹਿੱਸਾ 13 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੇ 11 ਫ਼ੀਸਦੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਸਿੰਧ ਵਰਗੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਫ਼ੰਡਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਤੁਰੰਤ ਛੱਡ ਦੇਣ ਇਰਾਕ, ਜਾਰੀ ਹੋਈ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ

ਬਗਦਾਦ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਵੱਧਦੇ ਤਣਾਅ ਵਿੱਚਕਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਦੇ ਹੋਏ ਇਰਾਕ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਗਦਾਦ ਸਥਿਤ ਅਮਰੀਕੀ ਦੂਤਾਵਾਸ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਜ਼ਾ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਈਰਾਨ ਸਮਰਥਿਤ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸਮੂਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਧਦੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਗੰਭੀਰ ਜੋਖਮਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕੀ ਦੂਤਾਵਾਸ ਅਨੁਸਾਰ ਈਰਾਨ ਸਮਰਥਿਤ ਸਮੂਹਾਂ ਨੇ ਇਰਾਕ ਦੇ ਕੁਰਦਿਸਤਾਨ ਖੇਤਰ ਸਮੇਤ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਵਿਆਪਕ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਰਾਕੀ ਹਵਾਈ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਮਿਜ਼ਾਇਲ, ਡਰੋਨ ਅਤੇ ਰਾਕੇਟ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਕਾਰਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਬਗਦਾਦ ਅਤੇ ਇਰਬਿਲ ਵਿੱਚ

ਸਥਿਤ ਦੂਤਾਵਾਸ ਦੇ ਕੰਪਲੈਕਸਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਾ ਜਾਣ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਇਰਾਕ ਲਈ ਆਪਣੀ 'ਯਾਤਰਾ ਨਾ ਕਰੋ' ਸਬੰਧੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਿਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਕਰ ਕੇ ਇਰਾਕ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸਮੂਹ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਹਵਾਈ ਰਸਤੇ ਬੰਦ, ਜ਼ਮੀਨੀ ਰਸਤਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਸਲਾਹ

ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਰਾਕ ਦਾ ਹਵਾਈ ਖੇਤਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਵਪਾਰਕ ਉਡਾਣਾਂ ਮੁਅੱਤਲ ਹਨ। ਅਮਰੀਕੀ ਦੂਤਾਵਾਸ ਨੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਰਡਨ, ਕੁਵੈਤ, ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਅਤੇ ਤੁਰਕੀ ਵਰਗੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਰਸਤਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਸਤਿਆਂ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਭੀੜ, ਉੱਚੇ ਕਿਰਾਏ ਅਤੇ ਲੰਬੀ ਦੇਰੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਤਿਵਾਦੀ ਸਮੂਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਡਿਪਲੋਮੈੱਟਿਕ ਮਿਸ਼ਨਾਂ, ਸਗੋਂ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ, ਊਰਜਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਟਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਕਸਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕ ਰੁਕਦੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਨੇੜਿਓਂ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਰ ਅਪਡੇਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਭਾਰਤੀ ਡਰਾਇਵਰਾਂ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ! ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ 'ਚ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਭਜਾਏ ਲੁਟੇਰੇ

ਮੈਲਬੌਰਨ, 25 ਮਾਰਚ (ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) : ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਮੈਲਬੌਰਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਖ਼ਬਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ 2 ਭਾਰਤੀ ਟਰੱਕ ਡਰਾਇਵਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਸਬਕ ਸਿਖਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਉੱਥੋਂ ਭੱਜਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ।

ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਘਟਨਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵਾਪਰੀ ਜਦੋਂ 2 ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਡਰਾਇਵਰ ਆਪਣੇ ਟਰੱਕ ਦੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ 2 ਸਥਾਨਕ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਟਰੱਕ ਲੁੱਟਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਅਤੇ ਲੁੱਟਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਡਰਾਇਵਰ ਡਰ ਜਾਣਗੇ, ਪਰ ਹੋਇਆ ਇਸ ਦੇ ਬਿਲਕੁੱਲ ਉਲਟ।

ਭਾਰਤੀ ਡਰਾਇਵਰਾਂ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਘਬਰਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਟਿਆ ਕਿ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦੇ ਹੋਸ਼ ਉੱਡ ਗਏ। ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਜਵਾਬ ਮਿਲੇਗਾ। ਉਹ ਇੰਨੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਕਿ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਪਣੀ ਭਲਾਈ ਸਮਝੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਅਤੇ ਖ਼ਬਰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਡਰਾਇਵਰਾਂ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਲਿਖ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ 'ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਭੁੱਲ ਨਾ ਕਰੋ।'